T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL KALKINMA HAMLESİ

ÇUKUROVA KALKINMA AJANSI

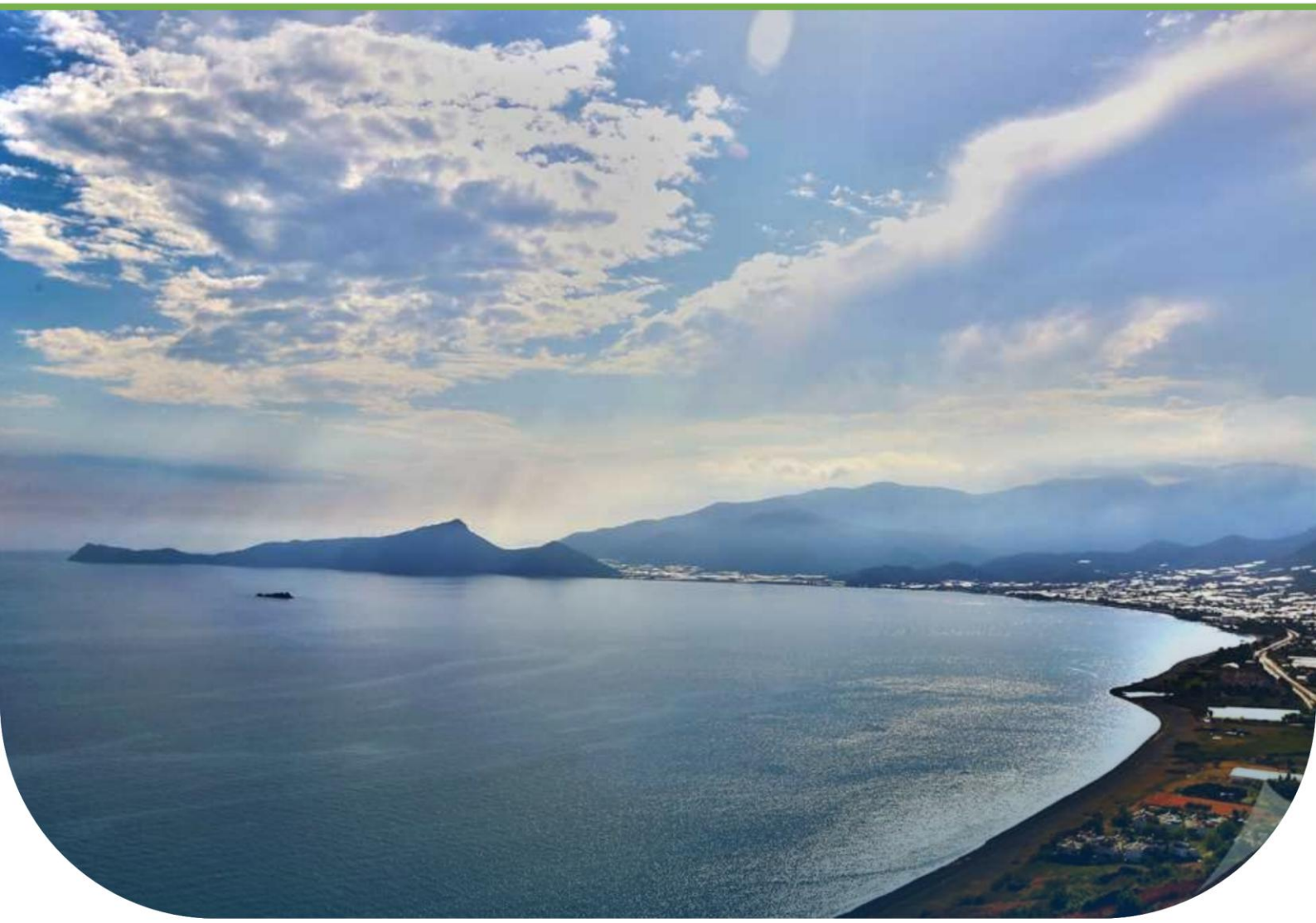

Bozyazı

İlçe Gelişim Raporu

2025

İçindekiler

1. GİRİŞ 1
1.1 Raporun Amacı ve Kapsamı 1
1.2 İlçenin Kısa Tanıtımı (Tarihçe, Coğrafi Durum, Demografik Yapı) 1
2. MEVCUT DURUM, SORUN VE İHTİYAÇLAR 4
2.1 Tema 1: Altyapı 4
2.2 Tema 2: Eğitim 5
2.3 Tema 3: Sosyal Yapı ve Sosyal Hizmetler 6
2.4 Tema 4: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık 7
2.5 Tema 5: Turizm 10
2.6 Tema 6: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği 12
3. PROJE VE FAALİYET FİKİRLERİ 14
3.1 Tema 1: Altyapı 14
3.2 Tema 2: Eğitim 14
3.3 Tema 3: Sosyal Yapı ve Sosyal Hizmetler 15
3.4 Tema 4: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık 16
3.5 Tema 5: Turizm 16
3.6 Tema 6: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği 17
4. SONUÇ VE ÖNERİLER 18
4.1 Genel Değerlendirme 18
4.2 Stratejik Gelişme Eksenleri 18
4.3 Stratejik Projeler 18
4.4 Sorun–Proje Eşleştirme Matrisi 20
4.5 İzleme ve Sonraki Adımlar 21
Ek-1: Kurumlar Tarafından Sunulan Proje Fişleri 22
Ek-2: Çalıştay Katılımcıları 27
Ek-3: Bozyazı İlçesi 2026 Yılı Devam Eden Kamu Yatırımları 28
Ek-4: Mersin–Adana Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı – Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı 29
Ek-5: Mersin–Adana Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı – Alternatif Turizm Faaliyetleri 30

Tablolar Listesi

Tablo 1: Bozyazı Nüfus Projeksiyonları ve Çevre Düzeni Planı Hedefleri 3
Tablo 2: 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Bitirilen Eğitim Düzeyi (2024) 5
Tablo 3: Sorun–Proje Eşleştirme Matrisi 20
Tablo 4: Çalıştaya Katılan Kurum ve Kuruluşlar 27
Tablo 5: Bozyazı İlçesi 2026 Yılı Devam Eden Kamu Yatırımları 28

Şekiller Listesi

Şekil 1: Bozyazı'nın Bölgedeki Konumu 2
Şekil 2: Bozyazı İlçe Sınırları ve Yerleşim Yerleri 2
Şekil 3: Bitkisel Üretimde Öne Çıkan Ürünler (ton) 8
Şekil 4: Bozyazı'nın Hayvan Varlığı 8
Şekil 5: Orman Alanlarının Niteliğe Göre Dağılımı 13
Şekil 6: ÇDP'de Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı 29
Şekil 7: ÇDP'de Alternatif Turizm Faaliyetleri 30

1. GİRİŞ

1.1. Raporun Amacı ve Kapsamı

Bozyazı ilçesinin ekonomik ve sosyal kalkınma sürecine katkı sağlamak ve ilçenin sahip olduğu potansiyelin ortaya çıkarılmasına yönelik bir yol haritası oluşturmak amacıyla, Çukurova Kalkınma Ajansı öncülüğünde ve Bozyazı Kaymakamlığı ile Bozyazı Belediyesi iş birliğinde bir ilçe gelişim planı çalışması yürütülmüştür. Bu çerçevede, Bozyazı İlçe İvmelendirme Çalıştayı 25 Aralık 2025 Perşembe günü Bozyazı Müftülük toplantı salonunda, 27 kurum ve kuruluşun katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Ek-2). Çalıştay kapsamında, ilçenin sosyal kalkınma, tarım, turizm, ekonomi ve altyapı başta olmak üzere temel gelişim alanlarında karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve bu alanlara yönelik uygulanabilir proje önerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Rapor, çalıştayda ve kurum görüşmelerinde dile getirilen tespitleri altı tema altında sunmaktadır. İzlenebilirliği sağlamak amacıyla Bölüm 2'deki her sorun bir kodla numaralandırılmış; Bölüm 3'teki proje ve faaliyet önerileri ile Bölüm 4'teki eşleştirme matrisinde aynı kodlara atıf yapılmıştır. Kod önekleri şöyledir: **A** – Altyapı, **E** – Eğitim, **S** – Sosyal Yapı ve Sosyal Hizmetler, **B** – Bitkisel Üretim ve Hayvancılık, **T** – Turizm, **O** – Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği. Proje kodları aynı harfleri "P-" önekiyle kullanmaktadır (ör. P-A1). İlçe kurumlarınca sunulan altı proje fişi, Ajans değerlendirme notlarıyla birlikte Ek-1'de yer almaktadır.

1.2. İlçenin Kısa Tanıtımı (Tarihçe, Coğrafi Durum, Demografik Yapı)

Mersin şehir merkezine yaklaşık 210 km uzaklıkta yer alan Bozyazı ilçesi, Akdeniz kıyısında konumlanmıştır. Doğusunda Aydıncık, batısında Anamur, kuzeyinde Gülnar ve Ermenek, güneyinde ise Akdeniz ile çevrilidir. Denizden yüksekliği sahil kesiminde 0–50 metre arasında değişmekte olup en yüksek noktasında rakım 1.760 m'dir. Kuzeye doğru yükselen Toroslar ile birlikte engebeli bir arazi yapısına sahip olan ilçenin yüzölçümü yaklaşık 642 km² olup 26 mahalleden oluşmaktadır. Yaklaşık 25 km sahil şeridine sahip olan Bozyazı'da tipik Akdeniz iklimi hâkim olup yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Kıyı kuşağı ile iç kesimler arasında mikroklimatik farklılıklar gözlenmektedir.

Bozyazı'nın tarihi, Samoslu kolonistlerce kurulan antik Nagidos kentine dayanmaktadır. Bölge MÖ 333'te Büyük İskender'in, ardından Seleukos ve Ptolemaios krallıklarının hâkimiyetine girmiş; Ptolemaios döneminde Nagidos topraklarında Arsinoe kenti kurulmuştur. Bölge daha sonra Roma, Bizans ve Kilikya Ermeni Krallığı hâkimiyetinde kalmış, Selçuklu Sultanı I. Alaaddin Keykubat döneminde Türk hâkimiyetine girmiştir. Bölgede Türklerin ilk yerleşim yerleri Tekeli, Derebaşı, Gürlevik ve Akcami yörelerinde kurulmuştur. Bugünkü Bozyazı, Beyreli ve Gürlevik köylerinin birleşmesiyle 1966 yılında belediye olmuş; 4 Temmuz 1987 tarihinde 3392 sayılı Kanun ile ilçe statüsü kazanmıştır. Yörük ve Türkmen kültürünün güçlü izlerini taşıyan ilçe, tarihsel süreçte tarım ve denizcilik faaliyetleriyle gelişmiştir.

Bozyazı ilçesinin başlıca geçim kaynakları sırasıyla tarım, hayvancılık ve turizmdir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre ilçenin nüfusu 2025 yılı itibarıyla 26.832 kişidir. Yaz aylarında ise sahil kesimine yönelik mevsimsel nüfus hareketi belirgin biçimde artmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2022 yılında yayımlanan İlçe SEGE çalışmasına göre Bozyazı, 973 ilçe arasında 442'nci sırada ve 4'üncü gelişmişlik kademesinde yer almakta olup Mersin'in 13 ilçesi arasında 11'inci sıradadır.

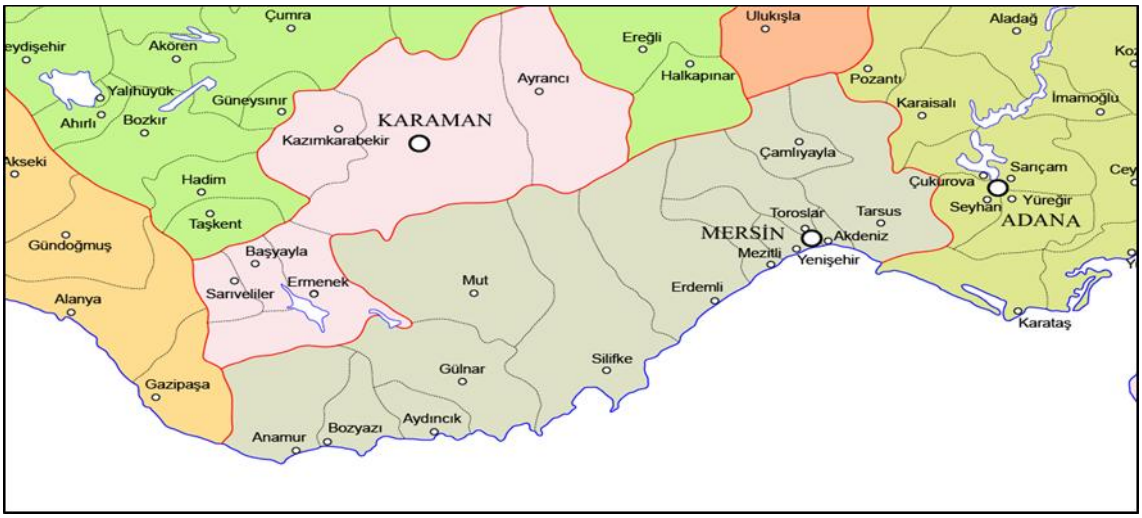

Şekil 1: *Bozyazı'nın Bölgedeki Konumu*

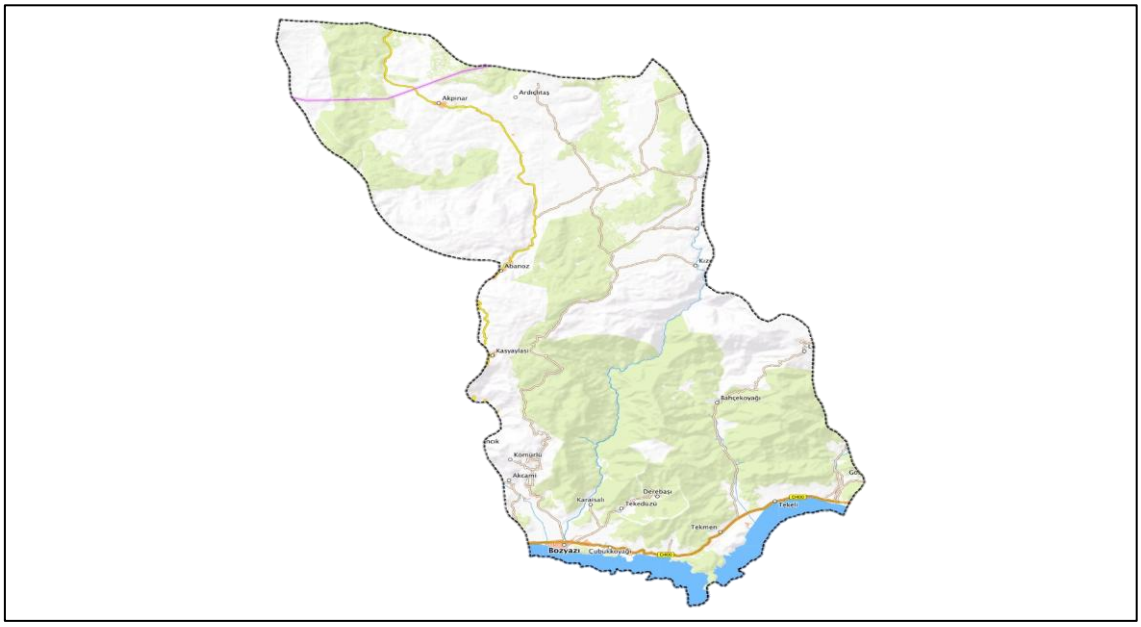

Şekil 2: *Bozyazı İlçe Sınırları ve Yerleşim Yerleri*

Mersin–Adana Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda Bozyazı

TÜİK verilerine göre Bozyazı'nın 2014 yılı nüfusu 26.813 kişidir. Üssel fonksiyon, en küçük kareler ve bileşik faiz yöntemleriyle elde edilen nüfus projeksiyonlarının ortalaması 2025 yılı için 40.000 kişi, 2035 yılı için 50.000 kişi olarak hesaplanmıştır. Mersin–Adana 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda ilçenin mer'i plan (mevcut ve yürürlükteki imar planı) kapasite nüfusu 150.000 kişi, 2025 yılı hedef nüfusu 46.000–110.000 kişi aralığında öngörülmüştür. 2023 tarihli ÇDP Revizyonu'nda 2035 yılı için hedeflenen kentsel nüfus 40.000, kırsal nüfus 10.000 kişidir.

Tablo 1: *Bozyazı Nüfus Projeksiyonları ve Çevre Düzeni Planı Hedefleri*

Planın Hazırlandığı Yıl Mevcut Nüfus (TUİK 2014)	Mevcut Nüfus (TÜİK 2025)	Projeksiyon Yöntemleriyle Hesaplanan Nüfus (2025)	Projeksiyon Yöntemleriyle Hesaplanan Nüfus (2035)	1/100.000 ölçekli Adana-Mersin ÇDP Hedef Nüfusu	Mer'i Plan Kapasite Nüfusu
26.813	26.832	40.000	50.000	46.000-110.000	150.000

2025 yılında gerçekleşen nüfus (26.832 kişi), aynı yıl için hesaplanan projeksiyonun (40.000 kişi) yaklaşık üçte iki düzeyinde kalmış; ilçe nüfusu plan döneminde fiilen sabit seyretmiştir. Mer'i imar planlarının kapasite nüfusu (150.000 kişi) ise mevcut nüfusun yaklaşık 5,6 katıdır. Bu tablo, yeni gelişme alanlarına yönelik altyapı yatırımlarının (bkz. A-2, A-7) gerçekleşen nüfus ve mevsimsel nüfus verileri esas alınarak önceliklendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

2035 yılı için 50.000 kişilik hedef nüfus üzerinden çalışan nüfus 16.000 kişi olarak hesaplanmıştır. Sektörel dağılımda tarım %52 (8.320 kişi) ile başat konumdadır; hizmetler sektörü %45 (7.200 kişi), sanayi sektörü ise %3 (480 kişi) paya sahiptir. Planlanan çalışma alanlarının %96,8'i tarım, %3'ü hizmet ve %0,2'si sanayi sektörüne ayrılmıştır.

Bozyazı, Anamur ile birlikte planlama alt bölgesinde benzer doğal ve ekonomik değerlere sahip iki önemli ilçeden biridir. İlçenin yaklaşık %78'ini mutlak korunması gereken orman alanları oluşturmaktadır. Kırsal yerleşim alanları kentsel alanların yaklaşık üç katıdır ve gelişme alanlarıyla birlikte dengeli bir yerleşim yapısı hedeflenmiştir.

Planda tarımsal faaliyetler için 14.372 hektarlık tarım alanı ayrılmış; tarım ve hayvancılığa dayalı sanayinin kümelenmesi için Tekedüzü Mahallesi ile D-400 karayolu arasında 32 hektarlık bir Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı öngörülmüştür (Ek-4). Bozyazı merkezde D-400 karayolu üzerinde Küçük Sanayi Alanı ile Tali Merkez; ilçenin doğusunda Çelenli Mevkii'nde 40 hektarlık Katı Atık Bertaraf ve Geri Kazanım Tesisi alanı ve ilçe merkezinde 1 hektarlık Atıksu Arıtma Tesisi alanı planlanmıştır.

Turizm için Bozyazı'nın sahil kesimlerinde 579 hektarlık bir alan Tercihli Kullanım Bölgesi olarak belirlenmiş; Elmakuzu, Yenisu, Taşpınar, Demiroluk ve Akpınar mahallelerinde yayla turizmi, Bozyazı merkezde kültür turizmi, Tekmen Mahallesi'nin güneyinde ise doğal plaj alanı çevresinde günübirlik turizm alanı önerilmiştir (Ek-5). Ulaşımda kıyı ve kuzey yerleşmeleri arasındaki erişilebilirliğin artırılması için kuzey–güney hattında 2. derece yol kademesinde Anamur–Bozyazı–Ermenek karayolu kurgulanmıştır.

2. MEVCUT DURUM, SORUN VE İHTİYAÇLAR

2.1. Tema 1: Altyapı

Bozyazı ilçesindeki yaşam kalitesini doğrudan etkileyen altyapı unsurları; kanalizasyon ve atıksu yönetimi, içme suyu, taşkın koruma, ulaşım, enerji, iletişim ve çevre altyapısı gibi temel hizmet alanlarını kapsamaktadır. Ek-3'te yer alan 2026 yılı yatırım programına göre ilçede DSİ tarafından Sini Çayı Islahı 1. Kısım (fiziki gerçekleşme %18), Sıcakyurt Deresi Islahı ve Tekmen Mahallesi Ballık ve Tekmen Dereleri Islahı ile Bozyazı Barajı ve sulamasının proje yapım işleri yürütülmektedir. Çalıştayda dile getirilen sorun ve ihtiyaçlar aşağıda özetlenmektedir:

Atıksu, katı atık ve içme suyu

- **(A-1) Kanalizasyon şebekesinin tamamlanmaması:** Merkez, Çubukkoyağı, Kaledibi, Sıcakyurt, Beyreli, Gürlevik, Denizciler, Çopurlu ve Karaisalı mahallelerinin belirli bölümlerinde 1. etap kanalizasyon çalışmaları tamamlanmış, terfi merkezleri faal hale getirilmiştir. Mevcut terfi merkezleri ve arıtma sisteminin etkin çalışabilmesi için 2. etap kanalizasyon şebekesinin tamamlanması gerekmektedir.
- **(A-2) Foseptik kaynaklı çevre ve sağlık riskleri:** Foseptik çukurlarının yeraltı sularına karışma tehlikesi bulunmakta ve yaz aylarında sinek sorunu yaşanmaktadır. Yeni gelişme alanlarında atıksu altyapısının planlama aşamasında eş zamanlı kurulması gerektiği ifade edilmiştir.
- **(A-3) Katı atık ve tarımsal atık yönetimi:** Atıksu, katı atık ve sera kaynaklı bitkisel ve ambalaj atıklarının çevreye zarar vermeden yönetilebilmesi için entegre çevre altyapısına ihtiyaç duyulmaktadır. ÇDP'de bu amaçla Çelenli Mevkii'nde katı atık tesisi ve ilçe merkezinde atıksu arıtma tesisi alanları ayrılmıştır.
- **(A-4) İçme suyu isale hatlarının eskimesi ve kaynak yeterliliği:** İçme suyu sisteminin önemli bir kısmı eski isale hatları üzerinden işletilmekte olup su kayıplarının azaltılması ve su kalitesinin artırılması için Karamanastır İçme Suyu İsale Hattı'nın yenilenmesi gerekmektedir. Yaz aylarında artan mevsimsel nüfus dikkate alındığında mevcut kaynakların uzun vadede yetersiz kalacağı öngörülmekte, yeni kaynak geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.
- **(A-5) Taşkın riski:** Yağışın arttığı dönemlerde Sini Çayı taşkın riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Sini Çayı ıslahının fiziki gerçekleşmesi %18 düzeyindedir.

Ulaşım, enerji ve iletişim

- **(A-6) Belediyenin mali kapasitesi:** Baraj ve gölet projeleri, temiz içme suyu ve Merkez Mahallesi doğal gaz hattı projeleri için bütçesel ve bürokratik desteğe ihtiyaç duyulmaktadır. İlçede ikameti bulunmayan ancak fiilen yaşayan nüfusun fazla olması nedeniyle belediyeye aktarılan kaynakların operasyonel faaliyetler için kısıtlı kaldığı belirtilmiştir.
- **(A-7) İlçe içi ulaşım ve tarımsal yol ağı:** Yerleşimlerin sahil bandı boyunca gelişmesi ve doğu yönünde önerilen yeni kentsel gelişme alanları nedeniyle ilçe içi ulaşım ağının bütüncül biçimde kurgulanması gerekmektedir. Kırsal mahallelerde tarla–sera–pazar bağlantısını sağlayan tali yolların standardının yükseltilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Kırsaldan ilçe merkezine ulaşımda sorun bulunmadığı; ilçe içi toplu taşımanın Mersin

Büyükşehir Belediyesi, Anamur bağlantısının ise Şoförler Odası'na bağlı minibüslerle sağlandığı belirtilmiştir.

- **(A-8) Isınmada odun ve kömür kullanımı:** Isınmada odun ve kömür kullanımı yaygındır. Bu durum hem hava kirliliğine yol açmakta hem de ormanlardan kaçak odun kesimini artırmaktadır. Doğal gaz dağıtımı için Merkez Mahallesi'nden başlayarak hatların ilçe geneline yaygınlaştırılması talep edilmektedir.
- **(A-9) Seralar için elektrik şebeke kapasitesi:** Sera faaliyetlerinin yoğunluğu dikkate alındığında enerji arz güvenliği ve elektrik şebeke kapasitesinin güçlendirilmesi önem taşımaktadır.
- **(A-10) Kırsal internet ve GSM kapsama sorunları:** Kırsal mahallelerde internet erişimi ve mobil haberleşmede kapsama ve hız sorunları yaşanmakta; GSM şebeke sorunları nedeniyle orman yangınlarının zamanında haber verilemediği belirtilmiştir (bkz. O-1).

2.2. Tema 2: Eğitim

2024 yılı TÜİK verilerine göre Bozyazı'da 15 yaş ve üzeri nüfusun 6.553'ü ilkokul, 3.585'i ortaokul veya dengi, 3.634'ü lise veya dengi okul, 2.904'ü yüksekokul veya fakülte mezunudur. İlçede 15 yaş ve üzeri olup okuma yazma bilen ancak bir okul bitirmeyen 1.239 kişi yaşamaktadır.

Tablo 2: *15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Bitirilen Eğitim Düzeyi (2024)*

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Kişi Sayısı
15+ Yaş ve Doktora	10
15+ Yaş ve Yüksek Lisans (5 Veya 6 Yıllık Fakülteler Dahil)	293
15+ Yaş ve Yüksekokul Veya Fakülte	2.904
15+ Yaş ve Lise ve Dengi Meslek Okulu	3.634
15+ Yaş ve Ortaokul Veya Dengi Meslek Ortaokul	3.585
15+ Yaş ve İlköğretim	1.431
15+ Yaş ve İlkokul	6.553
15+ Yaş ve Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	1.239
15+ Yaş ve Okuma Yazma Bilmeyen	157
15+ Yaş ve Bilinmeyen	32

Kaynak: 2024, TÜİK

2024 yılı TÜİK verisine göre ilçede okuma yazma bilmeyenlerin oranı %1,08'dir. Bu oran Mersin genelinde %1,76, Türkiye'de ise %2,25'tir. Bozyazı'da toplam 4.175 öğrenci öğrenim görmekte olup bunların 790'ı (%18,9) taşımalı eğitimden yararlanmaktadır. Çalıştayda dile getirilen sorun ve ihtiyaçlar aşağıda özetlenmektedir:

- **(E-1) Taşımalı eğitimin yükü ve pansiyonlu okul bulunmaması:** Coğrafi yapı ve dağınık yerleşim düzeni nedeniyle mahallelerin büyük kısmında öğrenci sayısı azdır ve taşımalı eğitim yaygındır. İlçede pansiyonlu okul bulunmaması ve öğrencilerin başka ilçeleri tercih etmesi nedeniyle taşımalı eğitimin organizasyon ve ulaşım maliyetleri her yıl artmaktadır. Bozyazı Durmuş Tufan Anadolu İmam Hatip Lisesi binasının iki katının pansiyona dönüştürülmesi önerilmektedir.

- **(E-2) Uzak mahallelerde teknoloji eğitimi:** İlçe merkezine 20 km ve daha uzak olan Tekeli ve Gözce mahallelerindeki 5 okula hizmet verecek şekilde Şehit Sedat Yabalak Ortaokulu veya Vali Çetin Birmek İlkokulu'nda bir sınıfın bilişim teknolojileri laboratuvarı olarak düzenlenmesi önerilmektedir.
- **(E-3) Okul öncesi eğitime düşük talep:** Halk Eğitimi Merkezi bünyesinde kreş ve gündüz bakımevi bulunmakla birlikte kreşlerin pek talep görmediği belirtilmiştir.
- **(E-4) Yeni okul yapımında arazi ve mülkiyet sorunları:** Yeni okul yapımında arazi temininde ve mülkiyette sorunlar yaşanmaktadır.
- **(E-5) Mesleki eğitimde atölye donanımı:** Halk Eğitimi Merkezi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri için atölye malzemelerine ihtiyaç duyulmaktadır.
- **(E-6) Konferans ve sergi salonu ihtiyacı:** İlçede eğitim ve sosyal faaliyetler için kullanılabilecek bir konferans ve sergi salonu bulunmamaktadır.
- **(E-7) Rehberlik ve Araştırma Merkezi bulunmaması:** İlçede RAM bulunmadığından özel gereksinimli öğrenciler erken tanılama ve psikososyal destek hizmetlerinden yeterince yararlanamamaktadır.

2.3. Tema 3: Sosyal Yapı ve Sosyal Hizmetler

2025 yılı ADNKS verilerine göre ilçe nüfusunun 13.480'i erkek, 13.352'si kadındır. Nüfusun en yoğun olduğu mahalleler Bozyazı Merkez, Tekeli ve Tekmen; en düşük olduğu mahalleler ise Bahçekoyağı, Derebaşı, Akcami ve Tekedüzü'dür. 0–29 yaş grubu nüfusun %30'unu, 15–64 yaş grubundaki çalışma çağı nüfusu ise %73,5'ini oluşturmaktadır. Çalışma çağındaki her yüz kişiye düşen 65 yaş ve üzeri kişi sayısını gösteren yaşlı bağımlılık oranı Bozyazı'da %22,52 olup Mersin ortalamasının (%16,93) belirgin biçimde üzerindedir. SYDV verilerine göre sosyal yardımlardan yararlanan 151 yaşlı ve 9 engelli birey bulunmakta; Yaşlı ve Engelli Evde Bakım Projesi kapsamında hane temizliği, kişisel bakım, çamaşır, yemek ve alışveriş desteği sağlanmaktadır.

Çalıştayda ilçede maddi refah seviyesinin yüksek olduğu ve yoksulluğun yok denecek kadar az olduğu belirtilmiştir. Buna karşın nüfusun yaşlanması, gençlerin göçü, sosyal ve kültürel alanların azlığı ile kırsal mahallelerin hizmetlere erişimi, sosyal yapının sürdürülebilirliğini etkileyen başlıca unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Yaşlılar, engelliler, kırsal mahallelerdeki kadınlar, ilçe dışında eğitim gören öğrenciler, parçalanmış aileler ve eğitim ile mesleki yeterliliği düşük bireyler öncelikli sosyal gruplar olarak belirlenmiştir.

- **(S-1) Yaşlanma ve yalnız yaşayan yaşlılar:** 65 yaş üstü bireylerin önemli bir kısmı sosyal yardım desteğine ihtiyaç duymakta olup yalnız yaşama oranı yüksektir. Evde bakım, sosyal destek ve psikososyal etkileşim hizmetlerinin sürekliliği önem taşımaktadır.
- **(S-2) Gençlerin ilçeden göçü:** Nitelikli eğitim ve istihdam olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle gençler il merkezine ve diğer illere göç etme eğilimindedir. Bu durum tarım ve hayvancılık gibi geleneksel sektörlerde işgücü kaybına yol açmaktadır.
- **(S-3) İşgücü teminindeki güçlük:** İlçede işsizliğin düşük olduğu, ancak tarım işçisi, inşaat işçisi ve usta bulmakta zorlanıldığı; tarımda yabancı uyruklu işgücünden yararlanıldığı bildirilmiştir.
- **(S-4) Sağlık hizmetlerinde kapasite yetersizliği:** Devlet hastanesinin tıbbi altyapı ve sağlık personeli bakımından yetersiz kaldığı ve sağlık hizmetleri için çoğu zaman Anamur'a gidildiği belirtilmiştir. İlçede psikolog, aile danışmanı, fizik tedavi uzmanı ve

diyetisyen gibi uzmanlık hizmetleri bulunmamaktadır. Bozyazı Devlet Hastanesi 20 yataklı ek hizmet binasının fiziki gerçekleşmesi %7 düzeyindedir (Ek-3).

- **(S-5) Sosyal ve kültürel alanların eksikliği:** İlçe merkezinde sinema, tiyatro, gençlik merkezi gibi sosyal ve kültürel alanlar ile festival benzeri etkinlikler yok denecek düzeydedir; park ve mesire alanları dışında sosyalleşme alanı sınırlıdır.
- **(S-6) Kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımı:** Sosyal yaşam olanaklarının sınırlılığı, mahallelerin merkezden uzaklığı ve ulaşım güçlükleri kadınların kamusal alana katılımını kısıtlamakta; kırsal mahallelerdeki kadınlar eğitim, istihdam ve danışmanlık hizmetlerine erişimde ciddi engellerle karşılaşmaktadır.
- **(S-7) Engelli bireyler ve bakım yükü:** Engelli bireylerin başlıca sorunları erişilebilir konut eksikliği, ulaşım imkânlarının sınırlılığı ve sosyal izolasyondur. Bakım yükünü üstlenen aile bireyinin çalışamaması hane gelirini düşürmekte ve bakım verenin sosyal hayatını kısıtlamaktadır.
- **(S-8) Danışmanlık ve sosyal hizmet birimlerinin yetersizliği:** Kadın ve gençlere yönelik danışmanlık birimleri ile sosyal hizmet merkezleri yetersizdir. Parçalanmış ailelerde başta çocuklar olmak üzere aile bireylerinin eğitim, barınma, psikososyal destek ve gelir kaybı gibi sorunlarla karşılaştığı belirtilmiştir.
- **(S-9) İlçe dışında eğitim gören öğrenciler:** Lise ve üniversite eğitimi için ilçe dışına giden öğrenciler barınma, ulaşım ve eğitim giderlerini karşılamakta zorlanmaktadır; bu durum özellikle mevsimlik ve düzensiz gelire sahip hanelerde belirgindir.

2.4. Tema 4: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık

Kıyı kuşağı ile iç kesimler arasındaki mikroklimatik farklılıklar Bozyazı'ya tarımsal açıdan özgün bir yapı kazandırmaktadır. Bozyazı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü 2025 verilerine göre ilçede yaklaşık 9.680 hektar tarım arazisi bulunmakta, bunun yaklaşık %22'sinde sulu tarım yapılmaktadır. İlçede yaklaşık 4.800 tarımsal işletme faaliyet göstermektedir. 2024 yılı TÜİK verilerine göre ekili-dikili alanların 6.626 dekarı sebze, 28.410 dekarı tahıl ve diğer bitkisel ürünler, 19.295 dekarı meyve, içecek ve baharat bitkileridir (toplam 54.331 dekar). İlçede 31'i muz sarartma tesisi, 3'ü meyve kurutma tesisi ve 17'si diğer tesisler olmak üzere toplam 51 gıda işletmesi bulunmaktadır. Aşağıdaki grafikte Bozyazı'da üretim miktarı bakımından öne çıkan tarım ürünleri gösterilmektedir.

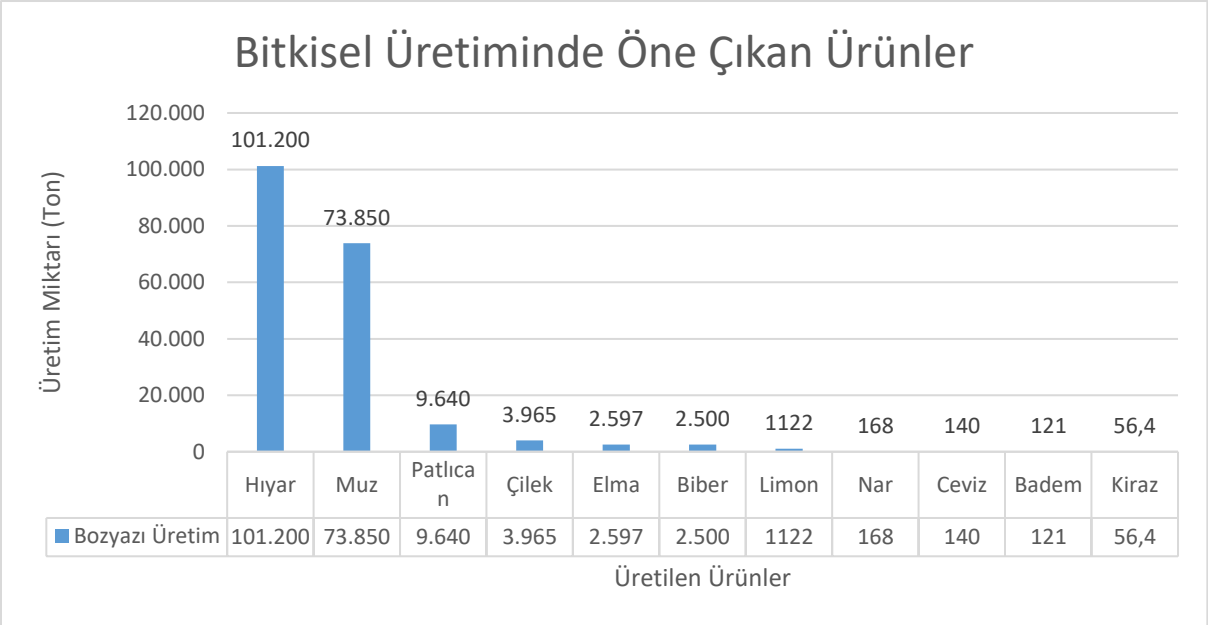

Şekil 3: *Bitkisel Üretimde Öne Çıkan Ürünler (ton)*

Kaynak: Bozyazı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025

Üretimde hıyar ve muz belirgin biçimde öne çıkmaktadır. Bozyazı'nın Mersin genelinde sofralık hıyar üretiminde ilk, muz üretiminde ikinci sırada yer aldığı belirtilmektedir. Bozyazı Kavutu'nun coğrafi işaret tescili alındığı, Bozyazı Gölevezi için ise çalışmaların sürdüğü bildirilmiştir.

Hayvancılıkta ilçede 21.133 keçi ve 4.208 koyun olmak üzere 25.341 küçükbaş, 64 sığır, 7.316 kanatlı hayvan ve 7.423 arılı kovan bulunmaktadır. Arıcılıkta faaliyet gösteren 123 işletme yıllık 54 ton bal üretmekte olup ilçe bal üretiminde il genelinde 9. sıradadır; işletme başına ortalama yaklaşık 60 kovan, kovan başına ortalama yaklaşık 7,3 kg bal düşmektedir. İlçedeki balıkçı barınağının bir bölümünde Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı TCSG-309 Bot Komutanlığı konuşlanmış olup barınağın işletmesi Bozyazı Su Ürünleri Kooperatifi tarafından yürütülmektedir.

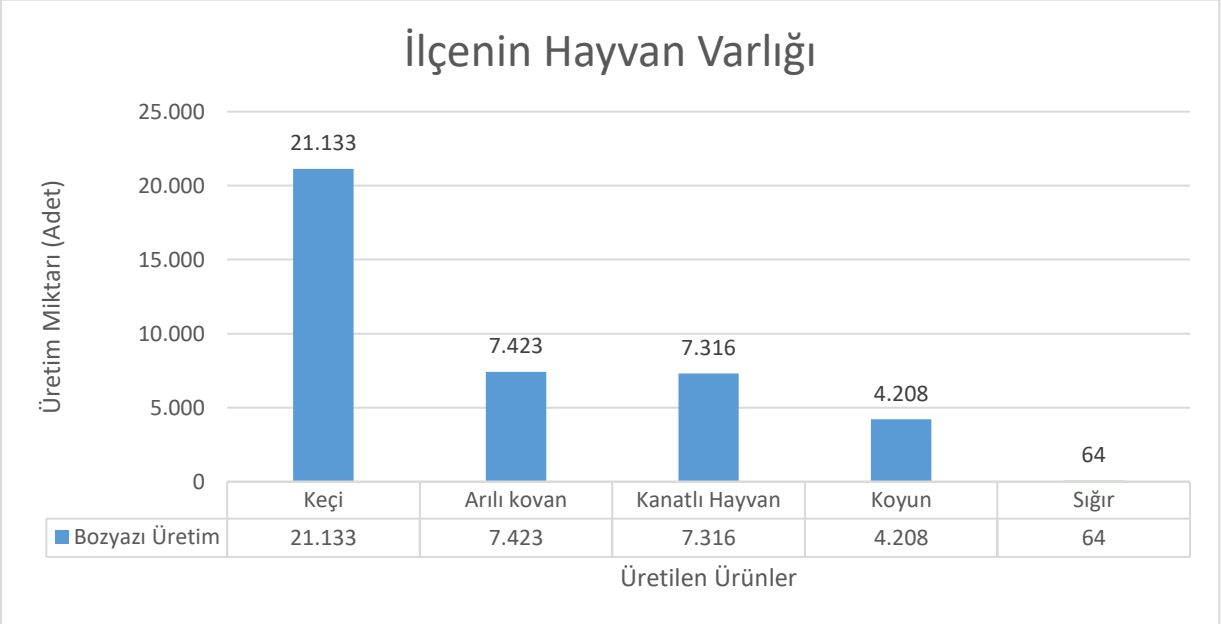

Şekil 4: *Bozyazı'nın Hayvan Varlığı*

Kaynak: Bozyazı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025

Çalıştayda tarım ve hayvancılığa ilişkin dile getirilen sorun ve ihtiyaçlar aşağıda özetlenmektedir:

Bitkisel üretim

- **(B-1) Sulama altyapısının yetersizliği:** Tarımsal üretimin en büyük kısıtı olarak öne çıkmaktadır. İlçede baraj ve gölet bulunmamakta; Sini Çayı (Bozyazı) Barajı ve Gözce Göleti projeleri tamamlanmayı beklemektedir. Kar yağışlarının azalmasıyla kuraklık sorunları yaşanmakta, yeraltı sularının tuzlu olması nedeniyle topraklarda çoraklaşma görüldüğü, açık kanal ve rezervuarlarda yazın su kaybının arttığı belirtilmiştir. Sondaj ve sulama teknolojileri için çiftçilere destek verilmesi talep edilmektedir. Tarımsal sulama ihtiyacının içme suyu kaynakları üzerinde de baskı oluşturduğu ifade edilmiştir (bkz. A-4).
- **(B-2) İklim değişikliği ve ürün deseni:** Kuraklık nedeniyle muz, avokado ve mango gibi su yoğun tropik ürünlerin sınırlandırılması, daha az su tüketen çilek ve ejder meyvesi gibi ürünlere yönelinmesi gerektiği; sofralık hıyarın damlama sulamayla kışın turfanda olarak yetiştirildiği belirtilmiştir. Zirai don nedeniyle 2024–2025 döneminde ceviz ve badem üretiminde kayıp yaşanmıştır.
- **(B-3) Sarartma, paketleme ve soğuk zincir altyapısı:** Mevcut soğutma, paketleme ve depolama tesislerinin bir kısmı yer sıkıntısı nedeniyle uygun olmayan mekânlarda faaliyet göstermektedir. İhracat için markalaşma ve paketleme olanaklarının iyileştirilmesi, muzda kalite ve depolama standartlarının belirlenmesi ve izlenebilirliğin sağlanması, özellikle Kanada gibi pazarlara satış için ön soğutma ve şoklama imkânlarının geliştirilmesi gerekmektedir.
- **(B-4) Tarıma dayalı sanayi ve pazarlamanın zayıflığı:** İşleme tesislerinin eksikliği ve pazarlama kanallarının zayıflığı nedeniyle tarımsal potansiyel tam olarak değerlendirilememektedir. ÇDP'de öngörülen Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı henüz hayata geçirilmemiştir; Bozyazı Gölevezi'nin coğrafi işaret süreci devam etmektedir.
- **(B-5) İşgücü ve arazi yapısı:** Emek yoğun işlerde işçi temini ve işçilik maliyetleri sorun oluşturmakta (bkz. S-3); arazinin parçalı ve engebeli olması bazı yerlerde teknoloji kullanımını engellemektedir. Nüfusun yaşlanması ve gençlerin topraklarını terk etmesi tarım alanlarının etkin kullanımını tehdit etmektedir.
- **(B-6) Yaban hayvanı zararları:** Başta yaban domuzu olmak üzere kurt, tilki ve sincap gibi yaban hayvanları tarım alanlarında zarar oluşturmakta; yaban domuzu nedeniyle özellikle kuru tarım alanlarında ekim yapılamayan araziler bulunmaktadır.

Hayvancılık ve arıcılık

- **(B-7) Küçükbaş hayvancılık–orman ilişkisi ve keçi peynirinin değer kaybı:** Yörük kültürünün etkisiyle gelişen küçükbaş hayvancılık genellikle orman içinde yapıldığından orman varlığı üzerinde baskı oluşturabilmektedir. Yörük kültürünün önemli bir ürünü olan keçi peynirinin yeniden ekonomik hale getirilebileceği belirtilmiştir.
- **(B-8) Büyükbaş hayvancılığın gelişmemesi:** Mera ve kaba yem yetiştirilecek geniş alanların bulunmaması, uygun nitelikte ahır olmaması ile yem maliyetleri ve pazarlama koşulları büyükbaş hayvancılığı kısıtlamaktadır.

- **(B-9) Arıcılıkta verim:** Kovan başına bal verimi düşüktür. Çalıştayda nektar ve polen değeri yüksek bitkilerin doğaya kazandırılması ile çam balı verimini artıran basra böceğinin yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi önerilmiştir.

2.5. Tema 5: Turizm

Bozyazı, sahil şeridi ve dağlık kesimleriyle turizm çeşitliliği açısından öne çıkan ilçelerden biridir. Özellikle yaz aylarında denize kıyısı olmayan çevre illerden yoğun ziyaretçi alan ilçe; deniz ve yayla turizminin yanı sıra kültür turizmi, kamp-karavan turizmi, ekoturizm ve yamaç paraşütü, paramotor, su sporları, dağ bisikleti ve doğa yürüyüşü gibi macera sporları açısından potansiyele sahiptir. Elmakuzu, Yenisu, Taşpınar, Demiroluk ve Akpınar mahalleleri yayla turizmi açısından öne çıkmaktadır. Başlıca turizm değerleri şunlardır:

Nagidos Antik Kenti ve Nagidos Adası: Samoslu kolonistlerce kurulan Nagidos, Sini Çayı ağzındaki Paşabeleni Tepesi üzerinde yer alan antik bir liman kentidir. Karşısındaki Nagidos Adası'nda (Nagidussa) Osmanlı dönemine ait bir kale kalıntısı bulunmaktadır. Kent, antik dönemde deniz ticareti açısından önemli bir konuma sahip olmuştur.

Dikilitaş Tabiat Parkı (Dikilitaş Örenyeri): 33,5 ha alan büyüklüğüne sahip olan Dikilitaş Tabiat Parkı'nın batı sınırları içinde 1. derece arkeolojik sit alanı bulunması sebebiyle park, koruma alanı statüsündedir. Tabiat parkının batısında Pullu Tabiat Parkı, güneyinde Akdeniz, doğusunda ve kuzeyinde ise orman alanları yer almaktadır. Park içerisinde karavan kamp alanı, çadır kamp alanı, misafirhaneler ve günübirlik kullanım alanları olmak üzere farklı fonksiyonlarda alt bölgeler bulunmaktadır. Park sınırları içerisindeki Dikilitaş Örenyeri, teraslama yöntemiyle inşa edilmiş antik yapı kalıntılarını barındırmaktadır.

Kilise Burnu Örenyeri ve Liman Kalıntıları: Roma dönemine ait küçük ölçekli bir kıyı yerleşimi olan Kilise Burnu, dini ve sivil yapıların bir arada bulunduğu önemli bir arkeolojik alandır. Kilise, sarnıç, sur duvarları, arkosolyumlu mezarlar ile sahil kesimindeki liman kalıntıları, alanın antik dönemde hem yerleşim hem de ticari faaliyetlerle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Maraş Tepesi (Arsinoe Antik Kenti): Arsinoe, II. Ptolemaios döneminde Nagidos topraklarında kurulmuş ve kralın kız kardeşi ve eşi II. Arsinoe'nin adını taşıyan Helenistik dönem liman kentidir. Kıyıya hâkim konumu, mozaik döşemeli mezarları ve yapı kalıntıları, kentin bölgesel ticaret ağında önemli bir durak olduğunu ortaya koymaktadır.

Softa Kalesi: Dış ve iç surlardan oluşan Softa Kalesi, Bozyazı çevresindeki en büyük savunma yapılarından biridir. Kalenin güney yamaçlarında yer alan yapı gruplarının Arsinoe Antik Kenti'ne kadar uzanması, kıyı yerleşimleriyle bütünleşik bir savunma sistemi kurulduğunu göstermektedir.

Melenia Antik Kenti, Taş Ocağı ve Limanı: İlçe merkezinin doğusunda, denizle iç içe iki tepe üzerinde yer alan Melenia; kilise, sur, kule ve sivil yapı kalıntıları ile doğusundaki liman ve taş ocağıyla hem dini hem ekonomik işlevler üstlenmiştir. Yarı işlenmiş taş bloklar ve liman izleri, üretilen yapı taşlarının deniz yoluyla farklı bölgelere sevk edildiğini göstermektedir.

Kaleler ve kırsal örenyerleri: Roma ve Bizans dönemlerinde iskân gördüğü anlaşılan Susanlık Kalesi; içinde yan yana iki kilise bulunan ve manastır yerleşimi niteliği taşıyan Yelbiz Kalesi; sur, kule ve yapı kalıntılarından oluşan Toklular Kalesi; apsisli yapı izleri taşıyan Derebaşı Mercimek Kalesi; Geç Roma dönemine tarihlenen Kumtepe kalıntıları; Geç Antik ve Erken Bizans dönemine ait kırsal yerleşim

özellikleri gösteren Derebaşı Soğukpınar Mevkii Örenyeri ve Geç Roma dönemine ait iki katlı kule ev tipindeki Çubukkoyağı Dörtayak Harabesi ilçenin kırsal kesimindeki başlıca arkeolojik değerlerdir.

Kaya mezarları ve dini yapılar: Kilikia ve Isauria bölgelerine özgü anakaya mezar tipolojisini yansıtan Kızılca Köyü Kaya Mezarları, yüksek rakımlı yayla alanındaki Çopurlu Yaylası Çandır Kaya Mezarları ve haç motifleri ile tonozlu kaya mekân düzenine sahip Elmakuzu Kaya Kilisesi inanç tarihi açısından önem taşımaktadır.

Türk-İslam ve Osmanlı dönemi eserleri: Roma dönemine ait Maraş Hamamı; Karamanoğulları dönemine ait Ak Camii ve yakınındaki Osmanlı dönemi hamamı; kesme taştan Tekeli Menteşe Köprüsü; Beylikler–Osmanlı dönemine tarihlenen tek kemerli Hacı Molla Köprüsü; Osmanlıca kitabeli mezar taşlarıyla Gözsüzce Müslüman Mezarlığı ve yerel malzeme ile geleneksel tekniklerle inşa edilmiş Bozyazı evleri ilçenin tarihi dokusunu oluşturmaktadır.

Yörük ve Türkmen kültürü, el sanatları ve gastronomi: 19. yüzyıldan itibaren Bozyazı ve çevresi Karakeçili ve Sarıkeçili Yörüklerinin yerleşim alanlarından biri olmuştur. Çul, heybe ve kilim dokumacılığı ile baston, ahşap oyuncak ve Yörük bebekleri gibi el sanatları ilçenin geleneksel üretim kültürünü yansıtmaktadır. Tutmaç, keşkek, yüksük çorbası, yahni, batırık, sıkma, börek, gölevez ve Bozyazı Kavutu gibi yemekler ile keçi sütü, yoğurt, tereyağı ve çökelek gibi ürünler Yörük mutfağının temelini oluşturmaktadır. Her yıl "Keşkek Günü" etkinliği düzenlenmektedir.

Anamur–Bozyazı–Aydıncık Bisiklet Rotası: Anamur'dan başlayarak Bozyazı ve Tekeli üzerinden Aydıncık'a uzanan yaklaşık 74 km uzunluğundaki rota; Anemurium Antik Kenti, Mamure Kalesi, Softa Kalesi, Pullu ve Dikilitaş tabiat parkları, Soğuksu Plajı ve Prens Charles Koyu gibi tarihi ve doğal alanları birbirine bağlamaktadır. Büyük ölçüde asfalt zeminli rota, yılın büyük bölümünde tüm bisiklet türleri için uygundur.

Sakin Şehir (Cittaslow) potansiyeli: Deniz, orman ve yayla ekosistemlerinin bir arada bulunması, düşük yapılaşma yoğunluğu, küçük ölçekli tarımsal üretim yapısı, Yörük kültürüne dayalı mevsimsel gastronomi ve kitle turizminin yaygın olmaması, Bozyazı'yı Cittaslow yaklaşımı açısından uygun bir aday konumuna getirmektedir.

Çukurova Kalkınma Ajansı tarafından hazırlatılan Mersin turizm envanter ve turizm analiz raporlarına göre Bozyazı; temiz kıyı şeridi ve bakir koylarıyla deniz turizminde, Nagidos, Softa Kalesi ve çevresindeki kalıntılarla kültür turizminde, ormanları ve yaylalarıyla doğa temelli turizmde önemli bir potansiyele sahiptir. Raporlarda, büyük ölçekli turizm yatırımlarının bulunmamasının ilçenin doğal ve kültürel dokusunu korumasını sağladığı; deniz turizminin yoğun yapılaşma yerine günübirlik kullanım ve doğa dostu plaj düzenlemeleriyle, kültürel mirasın ise koruma odaklı ve düşük yoğunluklu bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerektiği; Bozyazı'nın Anamur ve Aydıncık ile birlikte ele alınmasının ziyaret süresini uzatabilecek daha güçlü bir destinasyon algısı oluşturacağı vurgulanmaktadır. Çalıştayda Bozyazı Dokuma ve Kültür Ürünleri Geliştirme Derneği (DOKUDER) başta olmak üzere paydaşlarca dile getirilen sorun ve ihtiyaçlar aşağıda özetlenmektedir:

- **(T-1) Ören yerlerinde düzenleme, tanıtım ve işlevlendirme eksikliği:** Tarihi ve kültürel yapılar fiziksel varlığını büyük ölçüde korumakla birlikte, ziyaretçi düzenlemeleri, bilgilendirme ve işlevlendirme eksikliği nedeniyle potansiyelinin altında kalmaktadır. Nagidos Antik Kenti, Melenia Taş Ocağı, Maraş Tepesi, Toslaklar Koyu ve Arsinoe Antik Kenti kültür ve doğa turizmi açısından bütüncül bir rota oluşturabilecek niteliktedir.

- **(T-2) Dikilitaş Tabiat Parkı'nın altyapı eksiklikleri:** Çadır ve karavan kamp alanlarına sahip tabiat parkında elektrik ve su altyapısı ile yeme-içme, tuvalet ve temel sosyal donatılar yetersiz ve eskidir.
- **(T-3) Softa–Arsinoe tünelleri:** Softa Kalesi'nden Arsinoe Antik Kenti ve Maraş Tepesi'ne uzanan iki tünelin keşif rotasına dönüştürülebilmesi için altyapı, güvenlik ve çevre düzenleme ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir.
- **(T-4) Doğal alanlara erişim ve donatı eksikliği:** Karamanastır Şelalesi'ne ulaşım yolu, karşılama merkezi ve yeme-içme tesisi; Çaltı Mağarası'nın çevre düzenlemesi ve iç tertibatı; yalnızca yürüyerek ulaşılabilen Kızıl Liman'a araç yolu ihtiyaçları dile getirilmiştir.
- **(T-5) Konaklama kapasitesinin yetersizliği:** İlçede 3 ve 4 yıldızlı oteller, deniz manzaralı bir butik otel ve toplam 8–10 bungalov kapasiteli iki işletme bulunmaktadır. Bu kapasite özellikle yaz aylarında deniz, doğa ve ekoturizm talebi açısından yetersiz kalmaktadır.
- **(T-6) Turistik alanlara toplu taşıma bulunmaması:** Minibüs hatları ana ulaşım hattı üzerinde hizmet vermekte, turistik alanları kapsamamaktadır.
- **(T-7) Doğa sporları ve rotaların altyapısı:** Kızıl Liman mevkiindeki yaklaşık 7 km'lik ve Kara Manastır mevkiindeki 3 günde tamamlanabilen 30 km'lik yürüyüş rotaları işaretleme ve tanıtım beklemektedir. Tekeli ve Akyaka mevkiilerinde yamaç paraşütü için kalkış-iniş alanları ve küçük ölçekli tesis ihtiyacı bulunmaktadır. Elmakuzu, Dereköy, Kızılca ve Yarmasu yaylalarında ulaşım ve çevre altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir.
- **(T-8) Tanıtım ve ziyaretçi karşılama:** Turist kafilelerini karşılayacak ve bilgilendirecek bir turizm tanıtım ofisi bulunmamakta; sosyal medya ve ziyaretçi platformlarında tanıtım yetersiz kalmaktadır. Keşkek Günü'nün yanı sıra yöresel yemekler temalı bir festival düzenlenmesi önerilmiştir.
- **(T-9) Koruma–kullanma dengesi ve yaban hayatı:** Arkeolojik alanlar ve doğal çevre plansız turizm gelişimi karşısında risk altındadır. Bozyazı sahilinde Akdeniz foku ve Caretta caretta yaşam alanları, Bozyazı–Ermenek istikametinde ise yılkı atları bulunduğu; bu değerlerin koruma–kullanma dengesi gözetilerek rehberli gözlem turlarıyla değerlendirilebileceği belirtilmiştir.
- **(T-10) Tarihi Bozyazı evleri ve çarşının atıl durumu:** Tarihi dokusunu koruyan eski Bozyazı evleri ile halk arasında "Eski Nagidos" olarak bilinen koruma altındaki geleneksel çarşı, restore edilerek kültür turizmi ve butik konaklama amaçlı yeniden işlevlendirilmeyi beklemektedir.

2.6. Tema 6: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği

Bozyazı'daki ormancılık faaliyetleri Mersin Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı Bozyazı Orman İşletme Müdürlüğü sorumluluğunda yürütülmektedir. Orman İşletme Müdürlüğü verilerine göre ilçe yüzölçümünün yaklaşık %79'u ormanlarla kaplıdır. Müdürlüğün 68.382 hektarlık genel alanının 50.698 hektarı orman alanı olup bunun 36.514 hektarı verimli, 13.814 hektarı boşluklu orman niteliğindedir.

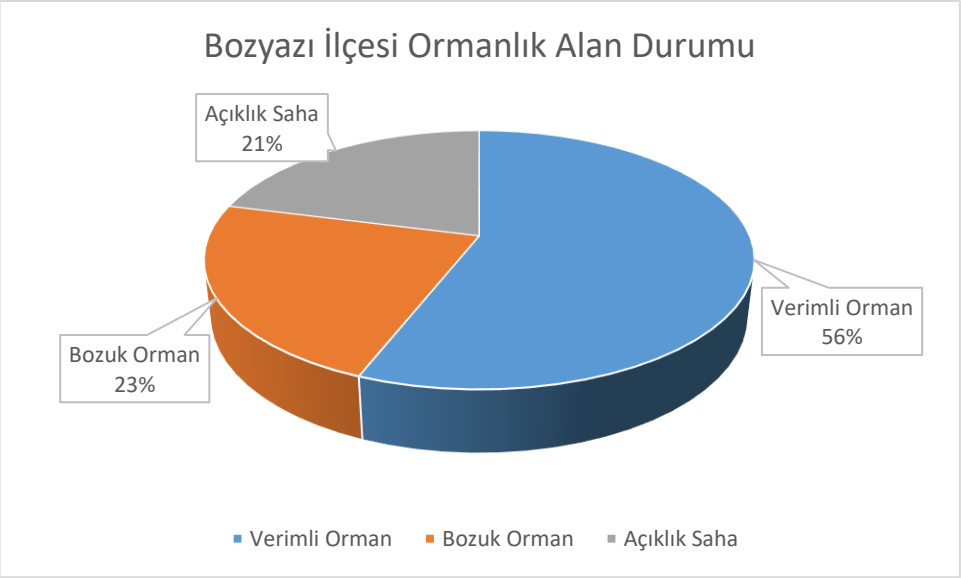

Şekil 5: *Orman Alanlarının Niteliğe Göre Dağılımı*

Kaynak: Bozyazı Orman İşletme Müdürlüğü, 2025

İlçedeki 13 orman mahallesinde 4.500 kişi yaşamaktadır. 2025 yılında orman üretim çalışmaları kapsamında orman köylüsüne ve orman kooperatiflerine 30 milyon TL ödeme yapılmıştır. Her yıl yaklaşık 2.500 ha alanda orman bakım ve rehabilitasyon çalışmaları yürütülmekte olup bu çalışmalardan 2025 yılında orman köylüsüne 7 milyon TL ödeme yapılmış; 43,82 ha alanda 7.639 fidan dikilmiştir. ORKÖY destek programları kapsamında orman köylülerine süt sığırcılığı alanında 1.050.000 TL destek verilmiş, bal ormanı uygulamaları hayata geçirilmiştir. Bu yönüyle ormancılık, orman mahallelerinde önemli bir gelir kaynağıdır. Çalıştayda dile getirilen sorun ve ihtiyaçlar aşağıda özetlenmektedir:

- **(O-1) Orman yangınlarında erken ihbar sorunu:** Yeterli araç ve altyapı bulunmasına rağmen GSM şebeke sorunları nedeniyle orman yangınları zamanında haber verilememektedir. Orman–yerleşim etkileşiminin yoğun olduğu alanlarda yangın riski yüksektir (bkz. A-10).
- **(O-2) Odun dışı orman ürünlerinin değerlendirilmemesi:** Keçiboynuzu, kekik, adaçayı, biberiye, defne, kapari ve yaban mersini gibi orman ürünlerinin yetiştiriciliği, hasadı ve işlenmesi gelir getirici bir faaliyet olarak yeterince değerlendirilmemektedir.
- **(O-3) Orman ürünlerini işleyecek tesis ve işgücü eksikliği:** Orman ürünlerini işlemek için pelet fabrikası, tomruk işleme tesisi gibi yapılara ihtiyaç duyulduğu; ormancılıkta işgücü sıkıntısı bulunduğu ve bunun teknolojiyle karşılanması gerektiği belirtilmiştir.
- **(O-4) Orman köylüsünün kaynak kullanımının sürdürülebilirliği:** Orman köylerinde yaşayan halkın orman kaynaklarını kullanımının destek mekanizmalarıyla daha sürdürülebilir hale getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (bkz. A-8, B-7).
- **(O-5) Ormanların turizm amaçlı kullanımı:** Ormanların doğa yürüyüşü, ekoturizm ve kamp-karavan amaçlı kullanımı için konaklama yatırımlarına ve doğa parklarına ihtiyaç duyulmaktadır.

3. PROJE VE FAALİYET FİKİRLERİ

Bu bölümde, Bölüm 2'de kodlanan sorunlara karşılık gelen proje ve faaliyet önerileri sunulmaktadır. Her önerinin sonunda köşeli parantez içinde karşıladığı sorun kodu belirtilmiştir. Çalıştayda paydaşlarca önerilen fikirlerin yanı sıra, sorun–proje eşleşmesinde boşluk kalan alanlar için Ajans tarafından geliştirilen öneriler "(Ajans önerisi)" ibaresiyle işaretlenmiştir. İlçenin rekabet avantajlarına dayanan stratejik projeler "(Stratejik Proje)" ibaresiyle belirtilmiş olup ayrıntıları Bölüm 4.3'te, kurumlarca sunulan proje fişleri ise Ek-1'de yer almaktadır.

3.1. Tema 1: Altyapı

- **P-A1 –** Mevcut terfi merkezleri ve arıtma sisteminin tam kapasiteyle işletilebilmesi için 2. etap kanalizasyon şebekesinin tamamlanması; ilçe merkezinde ileri biyolojik arıtma teknolojisine dayalı atıksu arıtma tesisinin hayata geçirilmesi. **[A-1]**
- **P-A2 –** Planlanan kentsel gelişme alanlarında atıksu altyapısının imar uygulamalarıyla eş zamanlı tesis edilmesi; yatırım önceliklendirmesinde gerçekleşen ve mevsimsel nüfus verilerinin esas alınması. **[A-2]**
- **P-A3 –** Çelenli Mevkii'nde öngörülen entegre katı atık bertaraf ve geri kazanım tesisinin hayata geçirilmesi; sera kaynaklı bitkisel ve ambalaj atıklarının toplanması, ayrıştırılması ve geri dönüşüme kazandırılması. **[A-3]**
- **P-A4 –** Karamanastır içme suyu isale hattı yenileme projesinin tamamlanması ve uzun vadeli su arz güvenliği için yeni içme suyu kaynaklarına yönelik etüt yapılması. **[A-4]**
- **P-A5 –** Sini Çayı Islahı ile Sıcakyurt, Ballık ve Tekmen dereleri ıslah projelerinin tamamlanması. **[A-5]**
- **P-A6 –** Belediyenin proje hazırlama ve mali kapasitesinin güçlendirilmesi; fiili nüfusun belgelenerek kaynak aktarımında dikkate alınmasına yönelik girişimlerde bulunulması. **[A-6]**
- **P-A7 –** Sahil bandındaki yerleşimler ile doğudaki yeni gelişme alanlarını bağlayan bütüncül bir ulaşım planı hazırlanması; tarla–sera–pazar bağlantısını sağlayan tali yolların standardının yükseltilmesi; Anamur'da kurulacak Tarım ve Gıda OSB'ye ürün sevkiyatını kolaylaştırmak için Akcami–Evciler arasında Bozyazı–Anamur–Ermenek karayolunun D-400 bağlantısının yapılması. **[A-7, B-4]**
- **P-A8 –** Merkez Mahallesi doğal gaz dağıtım hattı projesinin tamamlanması ve şebekenin ilçe geneline yaygınlaştırılması. **[A-8]**
- **P-A9 –** Sera yoğun bölgelerde elektrik şebeke kapasitesinin güçlendirilmesi; seralarda ve uygun alanlarda çatı tipi güneş enerjisi uygulamalarının desteklenmesi. **[A-9]**
- **P-A10 –** Kırsal mahallelerde internet ve mobil kapsama sorunlarının haritalanarak operatörler ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile baz istasyonu güçlendirmesi ve ek istasyon kurulumuyla giderilmesi (bkz. P-O1). **[A-10, O-1]**

3.2. Tema 2: Eğitim

- **P-E1 –** Bozyazı Durmuş Tufan Anadolu İmam Hatip Lisesi binasının iki katının pansiyona dönüştürülmesi; taşımalı eğitimin güzergâh ve organizasyonunun gözden geçirilmesi. **[E-1]**

- **P-E2 –** Tekeli ve Gözce mahallelerindeki 5 okula hizmet verecek şekilde Şehit Sedat Yabalak Ortaokulu veya Vali Çetin Birmek İlkokulu'nda bilişim teknolojileri laboratuvarı kurulması ve yapay zekâ ile endüstriyel otomasyon uygulamalarına yönelik eğitimler verilmesi. **[E-2]**
- **P-E3 –** Okul öncesi eğitimin önemine yönelik veli bilgilendirme ve rehberlik faaliyetleri yürütülmesi; kreş ve gündüz bakımevi hizmetlerinin çalışma saatleri ve konum bakımından ailelerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi. **[E-3]**
- **P-E4 –** Yeni okul yapımı için kamuya ait taşınmazların değerlendirilmesi ve mevcut eğitim alanlarının çok amaçlı kullanımına yönelik planlama yapılması. **[E-4]**
- **P-E5 –** Halk Eğitimi Merkezi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine tarım, gıda işleme ve turizm gibi ilçenin sektörel ihtiyaçlarına uygun atölye donanımı ve eğitim materyali temin edilmesi. **[E-5, S-2]**
- **P-E6 –** Konferans, seminer, sergi ve öğrenci etkinliklerine hizmet edecek çok amaçlı salonun gençlik merkezi projesiyle birlikte kurulması (bkz. P-S4, Ek-1 Proje Fişi 4). **[E-6]**
- **P-E7 –** İlçede Rehberlik ve Araştırma Merkezi kurulması ve uzman personel görevlendirilmesi (Ek-1 Proje Fişi 6). (Stratejik Proje) **[E-7, S-7]**

3.3. Tema 3: Sosyal Yapı ve Sosyal Hizmetler

- **P-S1 –** Yaşlı ve Engelli Evde Bakım hizmetinin sürdürülmesi; yalnız yaşayan yaşlılar ve engelli bireyler için gönüllülük esaslı ziyaret ve sosyal etkileşim programları uygulanması. **[S-1, S-7]**
- **P-S2 –** Gençlerin ilçede kalmasını desteklemek için modern tarım teknikleri, teknoloji kullanımı ve girişimcilik odaklı eğitim ve teşvik programları ile yerel sektörlerle bağlantılı istihdam modelleri geliştirilmesi. **[S-2, B-5]**
- **P-S3 –** Tarım işçisi, inşaat işçisi ve usta ihtiyacına yönelik sertifikalı mesleki eğitim programlarının Halk Eğitimi Merkezi ve İŞKUR iş birliğiyle uygulanması. **[S-3]**
- **P-S4 –** Gençlik merkezi ve sosyal tesis kurulması: kapalı spor salonu, 100 kişilik konferans salonu, kütüphane, atölye sınıfları ve kafeterya içeren yapı (Ek-1 Proje Fişi 4). (Stratejik Proje) **[S-5, E-6]**
- **P-S5 –** Bozyazı Devlet Hastanesi ek hizmet binasının tamamlanması ve uzman hekim ihtiyacının karşılanması; kırsal mahallelerde gezici sağlık taramaları ve mobil sağlık hizmeti; psikolog, diyetisyen ve fizyoterapist gibi uzmanlık hizmetlerinin periyodik olarak sunulması (Ek-1 Proje Fişi 6). **[S-4]**
- **P-S6 –** Kırsal mahallelerdeki kadınlara yönelik mesleki eğitim, kooperatifleşme, e-ticaret ve mobil danışmanlık hizmetleri; kadın kooperatiflerine üretim ve ürün çeşitlendirme desteği ile sabit veya mobil satış noktaları oluşturulması. **[S-6]**
- **P-S7 –** Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile birlikte kadın, genç ve ailelere yönelik danışmanlık hizmetlerinin ilçede periyodik olarak sunulması. **[S-8]**
- **P-S8 –** İlçe dışında okuyan öğrencilere yönelik burs ve barınma desteği mekanizmasının SYDV, hayırseverler ve sivil toplum kuruluşlarıyla oluşturulması. (Ajans önerisi) **[S-9]**

3.4. Tema 4: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık

- **P-B1 –** DSİ tarafından proje yapımı süren Bozyazı (Sini Çayı) Barajı ve sulamasının tamamlanması, Gözce Göleti sulama şebekesinin hayata geçirilmesi; mevcut açık kanalların kapalı sisteme dönüştürülmesi ve basınçlı sulamaya teknik ve mali destek sağlanması. (Stratejik Proje) **[B-1, A-4]**
- **P-B2 –** Yağmur hasadı ve su tutma havuzları için çiftçilere eğitim ve hibe programları uygulanması. **[B-1]**
- **P-B3 –** Su verimliliğine dayalı ürün deseni planlaması: çilek, ejder meyvesi ve damla sulamayla yetiştirilen kışlık hıyar gibi daha az su tüketen ürünler için demonstrasyon alanları ve teknik danışmanlık; muzda su verimli sulama uygulamalarının yaygınlaştırılması; zirai don riskine karşı TARSİM sigortasının yaygınlaştırılması. **[B-2]**
- **P-B4 –** Muz ve sebze değer zinciri: sarartma, paketleme ve depolama tesislerinin uygun alanlara taşınarak modernize edilmesi; ön soğutma ve şoklama kapasitesi; muzda kalite ve depolama standartları ile izlenebilirlik sistemi; ihracata yönelik markalaşma. (Stratejik Proje) **[B-3]**
- **P-B5 –** ÇDP'de Tekedüzü–D-400 arasında öngörülen 32 hektarlık Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı'nın hayata geçirilmesi ve tarıma dayalı sanayi yatırımlarının bu alanda kümelenmesi. (Stratejik Proje) **[B-4, B-3]**
- **P-B6 –** Bozyazı Kavutu'nun tanıtım ve markalaşması; Bozyazı Gölevezi'nin coğrafi işaret sürecinin tamamlanması. **[B-4]**
- **P-B7 –** Muz gövdesi ve yaprak atıklarından lif elde edilerek hediyelik eşya ve tasarım ürünleri üretilmesi (Ek-1 Proje Fişi 5). **[B-4, S-6]**
- **P-B8 –** Engebeli araziye uygun küçük ölçekli mekanizasyon ve otomasyon çözümlerinin yaygınlaştırılması; TKDK ve diğer destek programlarına başvuru eğitimleri düzenlenmesi. **[B-5]**
- **P-B9 –** Yaban hayvanı zararlarına karşı çit ve uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması. **[B-6]**
- **P-B10 –** Küçükbaş hayvancılıkta barınak iyileştirme, sürü yönetimi, hayvan sağlığı ve besleme eğitimleri; orman otlatma planlamasının Orman İşletme Müdürlüğü ile birlikte yapılması; keçi peyniri için hijyenik ve standartlara uygun üretim altyapısı ve yerel markalaşma. **[B-7]**
- **P-B11 –** Büyükbaş hayvancılıkta kapalı sistem ve yem temelli modern ahır modellerinin pilot uygulamalarla desteklenmesi. **[B-8]**
- **P-B12 –** Arıcılara modern kovan desteği; nektar ve polen değeri yüksek bitkilerin orman açıklıklarında, tarım alanı kenarlarında ve uygun kamu arazilerinde yaygınlaştırılması; arı ürünlerinin çeşitlendirilmesi ve pazarlanması. Basra böceği yetiştiriciliği önerisinin Orman Genel Müdürlüğü görüşü doğrultusunda değerlendirilmesi. **[B-9]**

3.5. Tema 5: Turizm

- **P-T1 –** Nagidos–Arsinoe–Softa kültür aksı: Merkez Sokak Sağlıklaştırma Projesi (Ek-1 Proje Fişi 2) ile tarihi çarşının ve yıkık köprünün onarılması; Softa–Arsinoe tünellerinin güvenlik, aydınlatma ve çevre düzenlemesi; Nagidos, Melenia, Maraş Tepesi ve Toslaklar Koyu'nu bağlayan rotada bilgilendirme panoları, yönlendirme ve ziyaretçi donatıları. (Stratejik Proje) **[T-1, T-3, T-10]**

- **P-T2 –** Dikilitaş Tabiat Parkı kamp-karavan alanının altyapı ve ortak kullanım birimlerinin yenilenmesi (Ek-1 Proje Fişi 1). (Stratejik Proje) **[T-2]**
- **P-T3 –** Karamanastır Şelalesi ulaşım yolu ve karşılama birimi, Çaltı Mağarası çevre düzenlemesi ve Kızıl Liman'a erişim projelerinin koruma statüleri gözetilerek fizibilite çalışmasıyla değerlendirilmesi. **[T-4]**
- **P-T4 –** Doğa dostu bungalov/glamping tesisi (Ek-1 Proje Fişi 3); butik otel ve pansiyon yatırımlarının düşük yoğunluklu konseptlerle desteklenmesi; eski Bozyazı evlerinin envanterinin çıkarılarak restorasyonla butik konaklama, kültür evi veya gastronomi mekânı olarak işlevlendirilmesi. **[T-5, T-10]**
- **P-T5 –** Ana ulaşım hattı dışında kalan ören yerleri ve doğal alanlara yönelik sezonluk ring seferleri planlanması. **[T-6]**
- **P-T6 –** Yürüyüş rotalarının işaretlenmesi ve bakımı; Tekeli ve Akyaka'da yamaç paraşütü kalkış-iniş alanları ve güvenlik standartlarına uygun küçük ölçekli tesis; yaylalarda ulaşım ve çevre altyapısı ile kontrollü kırsal konaklama modellerinin geliştirilmesi; Anamur–Bozyazı–Aydıncık bisiklet rotasının işaretlenmesi. **[T-7, O-5]**
- **P-T7 –** Turizm tanıtım ofisi kurulması; sosyal medya ve dijital ziyaretçi rehberlerinde tanıtım; yöresel yemekler temalı festival düzenlenmesi; muz hasadı, Yörük kültürü ve el sanatlarına dayalı deneyim turizmi paketleri. **[T-8]**
- **P-T8 –** Anamur ve Aydıncık ile birlikte "Batı Mersin Kültür ve Doğa Rotası" ve ortak tanıtım stratejisi geliştirilmesi; Cittaslow (Sakin Şehir) ağına katılım için uygunluk değerlendirmesi yapılması. **[T-8, T-1]**
- **P-T9 –** Akdeniz foku, Caretta caretta ve yılkı atlarına yönelik rehberli gözlem turlarının Doğa Koruma ve Milli Parklar ile birlikte koruma–kullanma dengesini gözeten kurallarla tasarlanması; ören yerleri ve kıyıda taşıma kapasitesine dayalı ziyaretçi yönetimi uygulanması. **[T-9]**

3.6. Tema 6: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği

- **P-O1 –** Orman–yerleşim ara yüzündeki mahallelerde yangın erken uyarı sistemleri kurulması ve kırsal GSM altyapısının güçlendirilmesi; yangın söndürme ekipmanlarının iyileştirilmesi. **[O-1, A-10]**
- **P-O2 –** Keçiboynuzu, kekik, adaçayı, biberiye ve defne gibi bitkilerin orman altı alanlarda yetiştiriciliğinin desteklenmesi ve işlenmesine yönelik tesis kurulması. **[O-2]**
- **P-O3 –** Pelet ve modern kereste işleme tesisleri ile orman atıklarına dayalı biyokütle enerjisi projelerinin fizibilite çalışmasıyla değerlendirilmesi. **[O-3]**
- **P-O4 –** Orman köylülerine sürdürülebilir ormancılık ve ORKÖY destekleri konusunda eğitim verilmesi. **[O-4]**
- **P-O5 –** Orman parkları ile bisiklet ve yürüyüş yollarının oluşturulması ve ormanların turizm amaçlı kullanımına yönelik yatırımların teşvik edilmesi. **[O-5]**

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Genel Değerlendirme

Bozyazı; Mersin'de sofralık hıyar ve muz üretiminde öne çıkan güçlü örtü altı tarımı, 31 muz sarartma tesisiyle gelişmiş bir tarım–ticaret yapısı, coğrafi işaretli Bozyazı Kavutu, ilçe yüzölçümünün yaklaşık %79'unu kaplayan orman varlığı, 25 km'lik temiz kıyı şeridi ve Nagidos, Arsinoe, Softa Kalesi ile Dikilitaş Tabiat Parkı gibi kültür ve doğa varlıklarıyla belirgin rekabet avantajlarına sahiptir. Buna karşılık baraj ve gölet bulunmaması nedeniyle sulama ve içme suyunda artan su baskısı, kanalizasyon ve atıksu altyapısının tamamlanmamış olması, sarartma ve soğuk zincir tesislerinin yetersizliği, yaşlanan nüfus ve gençlerin göçü ile sağlık ve sosyal hizmetlerdeki kapasite eksiklikleri ilçenin gelişimi önündeki temel engellerdir.

İlçe nüfusu 2007'den bu yana yaklaşık 26–27 bin bandında sabit kalmış, buna karşın ÇDP'deki hedef ve kapasite nüfusları gerçekleşen nüfusun çok üzerinde belirlenmiştir. Bu nedenle altyapı yatırımlarının gerçekleşen ve mevsimsel nüfus esas alınarak önceliklendirilmesi gerekmektedir. Tarımda su kısıtı, muz başta olmak üzere su yoğun ürünlerde su verimliliğini ve ürün deseni planlamasını zorunlu kılmaktadır. Bozyazı'nın kalkınma yaklaşımı, 2024–2028 Çukurova Bölge Planı'nın sürdürülebilir kırsal kalkınma ve tarımsal üretimde katma değer ve verimliliğin artırılması öncelikleriyle uyumlu olarak; su güvenliği, tarım–sanayi entegrasyonu, koruma odaklı kültür ve doğa turizmi ile gençlere ve dezavantajlı gruplara yönelik sosyal altyapı eksenlerinde kurgulanmalıdır.

4.2. Stratejik Gelişme Eksenleri

- **Eksen 1 – Su güvenliği ve çevre altyapısı:** Baraj, gölet ve kapalı sulama; içme suyu isale hattı; kanalizasyonun tamamlanması, atıksu arıtma ve entegre katı atık yönetimi.
- **Eksen 2 – Tarım–sanayi entegrasyonu:** Muz ve hıyarda sarartma, paketleme, ön soğutma, izlenebilirlik ve markalaşma; Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı; coğrafi işaretli ürünler ve tarımsal atıkların değerlendirilmesi.
- **Eksen 3 – Koruma odaklı kültür ve doğa turizmi:** Nagidos–Arsinoe–Softa kültür aksı, Dikilitaş Tabiat Parkı, doğa sporları rotaları, düşük yoğunluklu konaklama ve Batı Mersin destinasyon iş birliği.
- **Eksen 4 – Kapsayıcı sosyal altyapı:** Gençlik merkezi, RAM, mobil sağlık ve danışmanlık hizmetleri, kadın kooperatifleri ve mesleki eğitim.

4.3. Stratejik Projeler

1. Bozyazı Barajı ve Kapalı Sulama Programı (P-B1, P-A4): DSİ yatırım programında proje yapım aşamasında olan Bozyazı (Sini Çayı) Barajı ve sulamasının hızlandırılması, Gözce Göleti sulama şebekesinin tamamlanması ve açık kanalların kapalı sisteme dönüştürülmesi. İlk adım: baraj ve sulama projelerinin yatırım takviminin DSİ ile netleştirilmesi. İlgili kurumlar: DSİ 6. Bölge Müdürlüğü, Bozyazı Sulama Birliği, Belediye, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, ÇKA. **[B-1, A-4]**

2. Muz ve Sebze Değer Zinciri ile Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı (P-B4, P-B5, P-B7): Sarartma, paketleme, ön soğutma ve şoklama tesislerinin ÇDP'de ayrılan 32 hektarlık alanda modern standartlarla kümelenmesi; izlenebilirlik ve ihracata yönelik markalaşma; muz atıklarının lif ürünlerine dönüştürülmesi. İlk adım: Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı için fizibilite ve talep analizi. İlgili kurumlar: Belediye, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, üretici örgütleri, Tarım Kredi Kooperatifi, TKDK, ÇKA. **[B-3, B-4]**

3. Nagidos–Arsinoe–Softa Kültür Aksı (P-T1): Tarihi çarşının sağlıklaştırılması, yıkık köprünün onarımı, Softa–Arsinoe tünellerinin güvenli hale getirilmesi ve ören yerlerinin tek bir kültür rotası olarak düzenlenmesi. İlk adım: Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ile koruma amaçlı çevre düzenleme projesinin hazırlanması. İlgili kurumlar: Kaymakamlık, Belediye, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Mersin Üniversitesi, ÇKA. **[T-1, T-3, T-10]**

4. Dikilitaş Tabiat Parkı ve Doğa Temelli Konaklama (P-T2, P-T4): Kamp-karavan alanının altyapısının yenilenmesi ve doğa dostu bungalov/glamping kapasitesinin oluşturulması. İlk adım: Doğa Koruma ve Milli Parklar ile alanın taşıma kapasitesi ve izin süreçlerinin belirlenmesi. İlgili kurumlar: DKMP, Bozyazı Orman İşletme Müdürlüğü, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Bozyazı Belediyesi, ÇKA. **[T-2, T-5]**

5. Gençlik Merkezi, RAM ve Mobil Sağlık (P-S4, P-E7, P-S5): Gençlik merkezi ve sosyal tesisin kurulması; ilçeye RAM kazandırılması ve kırsal mahallelere mobil sağlık ve rehberlik hizmeti götürülmesi. İlk adım: Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ve Milli Eğitim Bakanlığı ile yer ve kadro planlaması. İlgili kurumlar: Kaymakamlık, Belediye, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, ÇKA. **[S-4, S-5, E-6, E-7]**

4.4. Sorun–Proje Eşleştirme Matrisi

Aşağıdaki tabloda her sorun kodu; karşılık gelen projeler, ilgili kurumlar, olası finansman kaynakları, öngörülen vade ve öncelik düzeyiyle birlikte gösterilmektedir. Vade: K – kısa (0-1 yıl), O – orta (1-3 yıl), U – uzun (3 yıl ve üzeri). Vade, öncelik ve finansman bilgileri yol gösterici niteliktedir.

Tablo 3: *Sorun–Proje Eşleştirme Matrisi*

Kod	Sorun	Projeler	İlgili Kurumlar	Olası Finansman	Vade	Öncelik
A-1	2. etap kanalizasyon	P-A1	MESKİ, Belediye	MESKİ; İller Bankası	O	Yüksek
A-2	Foseptik kaynaklı riskler	P-A2	MESKİ, Belediye	MESKİ	O	Yüksek
A-3	Katı ve tarımsal atık yönetimi	P-A3	Mersin BB, Belediye	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bak.; İller Bankası	O–U	Orta
A-4	İsale hattı ve su kaynağı	P-A4, P-B1	MESKİ	MESKİ yatırım programı	O	Yüksek
A-5	Taşkın riski	P-A5	DSİ	DSİ yatırım programı	O	Yüksek
A-6	Belediyenin mali kapasitesi	P-A6	Belediye, Kaymakamlık	İller Bankası; ÇKA	K–O	Orta
A-7	İlçe içi ulaşım ve tarımsal yollar	P-A7	Mersin BB, KGM, Belediye	KGM; belediye; KKYDP	O–U	Orta
A-8	Odun ve kömürle ısınma	P-A8	Dağıtım şirketi, Belediye	Dağıtım şirketi	O	Orta
A-9	Seralar için şebeke kapasitesi	P-A9	Elektrik dağıtım şirketi	Dağıtım şirketi; TKDK	O	Orta
A-10	Kırsal internet ve GSM	P-A10, P-O1	BTK, operatörler	Evrensel hizmet fonu	K–O	Yüksek
E-1	Taşımalı eğitim, pansiyon yok	P-E1	İlçe MEM	MEB	K–O	Yüksek
E-2	Uzak okullarda teknoloji eğitimi	P-E2	İlçe MEM	MEB; ÇKA	K	Orta
E-3	Okul öncesine düşük talep	P-E3	İlçe MEM, HEM	MEB	K	Düşük
E-4	Okul arazisi ve mülkiyet	P-E4	İlçe MEM, Milli Emlak	MEB	O	Orta
E-5	Atölye donanımı	P-E5	HEM, MTAL	MEB; ÇKA	K	Orta
E-6	Konferans ve sergi salonu	P-E6, P-S4	Belediye, İlçe MEM	GSB; belediye	O	Orta
E-7	RAM bulunmaması	P-E7	MEB, İlçe MEM	MEB	K–O	Yüksek
S-1	Yaşlanma ve yalnız yaşlılar	P-S1	SYDV, ASH İl Md.	ASHB	K	Orta
S-2	Gençlerin göçü	P-S2, P-E5	Kaymakamlık, İŞKUR, Belediye	İŞKUR; ÇKA	O	Yüksek
S-3	İşgücü temini	P-S3	HEM, İŞKUR	İŞKUR	K	Orta
S-4	Sağlık hizmeti kapasitesi	P-S5	İl Sağlık Md., hastane	Sağlık Bakanlığı	O	Yüksek
S-5	Sosyal ve kültürel alan eksikliği	P-S4	GSB, Belediye	GSB; ÇKA	O	Yüksek
S-6	Kadınların katılımı	P-S6, P-B7	Belediye, HEM, kooperatifler	ÇKA; KOSGEB	K–O	Orta
S-7	Engelliler ve bakım yükü	P-S1, P-E7	ASH İl Md., SYDV	ASHB	K	Orta
S-8	Danışmanlık hizmetleri	P-S7	ASH İl Md.	ASHB	K	Orta
S-9	İlçe dışında okuyan öğrenciler	P-S8	SYDV, STK'lar	Bağış; SYDV	K	Düşük
B-1	Sulama altyapısı yetersiz	P-B1, P-B2	DSİ, Sulama Birliği	DSİ; KKYDP	O–U	Yüksek
B-2	İklim ve ürün deseni	P-B3	İlçe Tarım ve Orman Md.	Bakanlık destekleri; TARSİM	K–O	Yüksek
B-3	Sarartma ve soğuk zincir	P-B4, P-B5	Üretici örgütleri, Belediye	TKDK; ÇKA	O	Yüksek
B-4	Tarıma dayalı sanayi, pazarlama	P-B5, P-B6, P-B7, P-A7	Belediye, İlçe Tarım ve Orman Md.	ÇKA; TKDK	O–U	Yüksek
B-5	İşgücü ve arazi yapısı	P-B8, P-S2	İlçe Tarım ve Orman Md.	TKDK; KKYDP	O	Orta

Kod	Sorun	Projeler	İlgili Kurumlar	Olası Finansman	Vade	Öncelik
B-6	Yaban hayvanı zararları	P-B9	DKMP, İlçe Tarım ve Orman Md.	Bakanlık	K	Orta
B-7	Küçükbaş–orman ilişkisi, keçi peyniri	P-B10	İlçe Tarım ve Orman Md., OİM	TKDK; ÇKA	O	Orta
B-8	Büyükbaş hayvancılık	P-B11	İlçe Tarım ve Orman Md.	TKDK	O	Düşük
B-9	Arıcılıkta verim	P-B12	Arıcılar birliği, OGM	TKDK; ORKÖY	K–O	Orta
T-1	Ören yerlerinde düzenleme	P-T1, P-T8	İl Kültür ve Turizm Md., Belediye	KTB; ÇKA	O	Yüksek
T-2	Dikilitaş Tabiat Parkı altyapısı	P-T2	DKMP, Belediye	DKMP; ÇKA	K–O	Yüksek
T-3	Softa–Arsinoe tünelleri	P-T1	Müze Md., Koruma Bölge Kurulu	KTB; ÇKA	O	Orta
T-4	Doğal alanlara erişim	P-T3	Belediye, DKMP, OİM	ÇKA; belediye	O	Orta
T-5	Konaklama yetersizliği	P-T4	Belediye, özel sektör	Özel yatırım; ÇKA	O	Yüksek
T-6	Turistik alanlara toplu taşıma	P-T5	Mersin BB, Belediye	Belediye	K	Orta
T-7	Doğa sporları ve rotalar	P-T6	Belediye, OİM, GSB	ÇKA	K–O	Orta
T-8	Tanıtım ve karşılama	P-T7, P-T8	Kaymakamlık, Belediye	ÇKA	K	Orta
T-9	Koruma–kullanma dengesi	P-T9	DKMP, Belediye	DKMP	K	Orta
T-10	Tarihi evler ve çarşı	P-T1, P-T4	Belediye, Koruma Bölge Kurulu	KTB; ÇKA	O	Yüksek
O-1	Yangın erken ihbarı	P-O1, P-A10	OİM, operatörler	OGM	K	Yüksek
O-2	Odun dışı orman ürünleri	P-O2	OİM, İlçe Tarım ve Orman Md.	ORKÖY; ÇKA	O	Orta
O-3	Orman ürünü işleme tesisleri	P-O3	OİM, özel sektör	Özel yatırım; ÇKA	O–U	Orta
O-4	Sürdürülebilir kaynak kullanımı	P-O4	OİM	ORKÖY	K	Orta
O-5	Ormanların turizm kullanımı	P-O5, P-T6	OİM, Belediye	OGM; ÇKA	O	Orta

Kısaltmalar: ASH İl Md. – Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü; ASHB – Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; BTK – Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu; DKMP – Doğa Koruma ve Milli Parklar; DSİ – Devlet Su İşleri; GSB – Gençlik ve Spor Bakanlığı; HEM – Halk Eğitimi Merkezi; KGM – Karayolları Genel Müdürlüğü; KKYDP – Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı; KTB – Kültür ve Turizm Bakanlığı; MEM – Milli Eğitim Müdürlüğü; MESKİ – Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresi; MTAL – Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi; OGM – Orman Genel Müdürlüğü; OİM – Orman İşletme Müdürlüğü; RAM – Rehberlik ve Araştırma Merkezi; SYDV – Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı; TKDK – Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu.

4.5. İzleme ve Sonraki Adımlar

Çalıştay ve rapor bulguları ışığında 2026 yılı içinde ilgili aktörlerle görüşmelere başlanması, gerekli toplantıların düzenlenmesi ve ilçeye fayda sağlayacak destek programları hakkında paydaşların bilgilendirilmesi öngörülmektedir. Eşleştirme matrisindeki projelerin ilerleyişinin Bozyazı Kaymakamlığı koordinasyonunda altı ayda bir izlenmesi, stratejik projeler için öncelikle fizibilite aşamasının tamamlanması ve gerektiğinde ilgili faaliyetlerin Ajansın 2027 yılı çalışma programına eklenmesi önerilmektedir.

Ek-1: Kurumlar Tarafından Sunulan Proje Fişleri

Bu ekte, ilçedeki kurumlar tarafından ilçenin kalkınmasına ivme kazandırmak amacıyla sunulan altı projenin künye bilgileri Ajans değerlendirme notlarıyla birlikte yer almaktadır.

Proje Fişi 1: Dikilitaş Tabiat Parkı Kamp Karavan Alanı Düzenleme ve Altyapı Projesi	
Giriş / Bağlam	Dikilitaş Tabiat Parkı, Bozyazı ilçesinde deniz ve orman ekosistemlerinin bir arada bulunduğu, doğal peyzaj değeri yüksek bir korunan alandır. Akdeniz kıyı şeridindeki konumu ve ana ulaşım akslarına yakınlığı alanı kamp ve karavan turizmi açısından cazip kılmaktadır. Ancak park ağırlıklı olarak günübirlik kullanıma hizmet etmekte olup kamp ve karavan turizmine yönelik altyapı ve mekânsal düzenlemeler bakımından yetersizdir. Bu durum yoğun dönemlerde çevresel baskı ve alan yönetimi sorunlarını beraberinde getirmektedir.
Amaç	Dikilitaş Tabiat Parkı'nda sürdürülebilir kamp ve karavan turizmi altyapısını oluşturmak.
Hedefler	Kamp ve karavan kullanıcıları için güvenli, düzenli ve çevre dostu bir konaklama alanı sağlamak; bölgenin turizm çeşitliliğini artırarak yerel ekonomiye katkı sağlamak.
Kapsam ve Faaliyetler	Karavan park cepleri, çadır alanları ve ortak kullanım alanlarının düzenlenmesi ve peyzaj çalışmaları; elektrik ve su tesisatı ile yönlendirme, güvenlik ve aydınlatma sistemlerinin tadilatı; lojman, çamaşırhane, mutfak, WC–duş üniteleri, gölgelik, dinlenme, piknik ve oturma alanları gibi ortak kullanım birimlerinin eksiklerinin giderilmesi ve tadilatı.
Hedef Kitle	Yerli ve yabancı kamp ve karavan turistleri; doğa temelli turizmle ilgilenen bireyler ve aileler; karavan kulüpleri ve kamp organizasyonları; yerel esnaf ve hizmet sağlayıcılar.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Standartlara uygun, düzenli ve kontrollü bir kamp–karavan alanı; altyapı eksikliklerinin giderilmesiyle çevresel kirliliğin azalması; parkın ziyaretçi kapasitesinin yönetilebilir hale gelmesi; destinasyon bilinirliğinin ve yerel gelirin artması. Kamp ve karavan kullanımının planlı ve kontrollü bir yapıya kavuşmasıyla doğal alan üzerindeki kontrolsüz kullanım baskısının azalması ve konaklama süresinin uzaması beklenmektedir.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	Tabiat parkı ve 1. derece arkeolojik sit alanı statüsü nedeniyle Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile ilgili koruma kurulu izinlerinin alınması.
Tahmini Bütçe	6–7 Milyon TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	Bozyazı Kaymakamlığı, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Bozyazı Belediyesi, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Bozyazı Orman İşletme Müdürlüğü, Çukurova Kalkınma Ajansı, turizm STK'ları ve karavan dernekleri, yerel dernek ve işletmeler.
Ajans Değerlendirme Notu	Proje, çalıştayda tespit edilen altyapı eskimesi sorununa (T-2) doğrudan karşılık gelmekte ve stratejik projeler arasında yer almaktadır. Proje hazırlık aşamasında alanın taşıma kapasitesi, mevcut ve hedeflenen karavan/çadır sayısı ile işletme modelinin (gelirlerin bakım-onarıma aktarılması) netleştirilmesi; bütçenin kalemlendirilmesi önerilir. Bungalov/glamping projesiyle (Proje Fişi 3) aynı alanda planlanması halinde iki projenin tek bir alan yönetim planı çerçevesinde ele alınması yararlı olacaktır.

Proje Fişi 2: Bozyazı Merkez Sokak Sağlıklaştırma Projesi

Giriş / Bağlam	Bozyazı merkezde halk arasında “Eski Nagidos” olarak bilinen ve koruma altında bulunan geleneksel çarşı önemli bir kültürel miras alanıdır. Çarşıda yaklaşık 45 adet şahıs mülkiyetinde dükkân ile restorasyona uygun 1 adet konak yer almakta olup alan özgün ticari ve sosyal dokusunu büyük ölçüde korumaktadır. Çarşının kavut üretimi, ahşap kaşıkçılık, çıkrıkçılık, dokumacılık, gümüş işleme ve boncuk örgücülüğü gibi geleneksel zanaatların yaşatılabileceği bir üretim ve satış alanına dönüştürülmesi ve sokak sonunda yıkılmış durumdaki tarihi köprünün onarılması gerekmektedir. Çarşının sokak–köprü–Nagidos Antik Kenti aksında bütüncül bir kültür rotasına dönüştürülmesi, kültürel mirasın korunması ve turizm odaklı yerel kalkınma açısından önem arz etmektedir.
Amaç	Koruma altındaki çarşıyı özgün mimari kimliğini koruyarak iyileştirmek.
Hedefler	Yıkılmış köprünün restorasyonu ile kültürel aksın bütünlüğünü sağlamak; çarşıyı Nagidos Antik Kenti kalıntılarına bağlayan tematik yürüyüş güzergâhını oluşturmak.
Kapsam ve Faaliyetler	Cephe sağlıklaştırma (ahşap doğrama, tabela standardizasyonu, sokak aydınlatması); geleneksel mimari dokuya uygun sokak mobilyaları, yönlendirme tabelaları ve bilgilendirme panoları; yıkılmış köprünün restorasyon projesinin hazırlanması ve uygulanması; restorasyona uygun konağın kültür evi olarak işlevlendirilmesi.
Hedef Kitle	Yerel esnaf ve zanaatkârlar; yerli ve yabancı turistler; kültür ve gastronomi turizmi odaklı ziyaretçiler; genç girişimciler ve kadın kooperatifleri.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Sağlıklaştırılmış ve bütüncül kimlik kazanmış bir tarihi çarşı; restore edilmiş köprü ve işlevlendirilmiş konak; 45 dükkânın cephe iyileştirmesi; artan ziyaretçi sayısı ve esnaf gelirleri. Geleneksel zanaatların görünürlüğünün artması, yerel üretimin markalaşması, kültürel miras bilincinin güçlenmesi ve geleneksel mesleklerin genç kuşaklara aktarılması beklenmektedir.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu onayı; dükkân maliklerinin cephe uygulamalarına katılımı.
Tahmini Bütçe	8–10 Milyon TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	Bozyazı Kaymakamlığı, Bozyazı Belediyesi, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Mersin Üniversitesi (Mimarlık, Şehir Planlama ve Turizm bölümleri), Çukurova Kalkınma Ajansı.
Ajans Değerlendirme Notu	Proje, T-1 ve T-10 sorunlarına karşılık gelen Nagidos–Arsinoe–Softa Kültür Aksı stratejik projesinin çekirdek bileşenidir. Şahıs mülkiyetindeki 45 dükkânın cephe uygulamaları için malik muvafakatleri ve katkı payı modeli, köprü restorasyonunun ayrı bir rölöve-restorasyon projesi gerektirmesi nedeniyle etaplama yapılması önerilir. Zanaat atölyelerinin sürdürülebilirliği için işletme modeli (kira, kooperatif) proje hazırlık aşamasında belirlenmelidir.

Proje Fişi 3: Bungalov veya Glamping Tesisi Projesi	
Giriş / Bağlam	Bozyazı’nın en önemli doğal değerlerinden biri Dikilitaş Tabiat Parkı’dır; ilçenin geniş orman varlığı da doğa turizmi için büyük bir potansiyel sunmaktadır. Deniz ve doğa turizmi talebi dikkate alındığında ilçedeki konaklama tesisleri nicelik ve nitelik açısından yetersiz kalmakta olup doğal yapıya zarar vermeyecek şekilde konaklama altyapısının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.
Amaç	Çevre dostu konaklama altyapısı oluşturarak ilçenin turizm gelirlerini ve marka değerini artırmak.
Hedefler	Deniz turizminin yanı sıra doğa, kültür ve gastronomi turizmini bütünleştiren bir konsept geliştirmek.

Kapsam ve Faaliyetler	20–25 adet ahşap ve doğa dostu bungalov veya glamping ünitesi; kafe/restoran, açık etkinlik alanı ve yoga/atölye alanı gibi ortak kullanım alanları; yürüyüş parkurları ve peyzaj düzenlemesi; yerel ürün satış köşesi; antik kent, kıyı ve doğa yürüyüşü rotalarıyla bütünleşme.
Hedef Kitle	Yerli ve yabancı turistler; doğa ve kamp turizmi meraklıları; butik etkinlik, kamp ve atölye organizasyonları düzenleyen kurumsal firmalar.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Yılda 10.000 ila 12.000 ziyaretçi; nitelikli alternatif konaklama kapasitesinde artış; ortalama konaklama süresinin uzaması; yerel tarım ürünlerinin turizm yoluyla pazarlanması; turizm gelirlerinin artması ve yerel ekonominin çeşitlenmesi.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	Uygun mülkiyet ve imar durumuna sahip alanın belirlenmesi; orman veya korunan alan içinde yer alması halinde ilgili izinlerin alınması.
Tahmini Bütçe	25 Milyon TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	Bozyazı Kaymakamlığı, Bozyazı Belediyesi, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Bozyazı Orman İşletme Müdürlüğü, Çukurova Kalkınma Ajansı, turizm STK'ları, yerel dernek ve işletmeler, turizm fakülteleri ve turizm meslek yüksekokulları.
Ajans Değerlendirme Notu	Proje, konaklama kapasitesi yetersizliğine (T-5) karşılık gelmektedir. Proje yeri, mülkiyet ve işletme modeli (kamu, özel sektör veya kamu–özel iş birliği) belirtilmemiştir; kamu kaynağıyla yapılıp işletmeye verilmesi ya da özel yatırımcının teşvik edilmesi seçenekleri fizibilite çalışmasıyla karşılaştırılmalıdır. Öngörülen 10.000–12.000 yıllık ziyaretçi hedefinin 20–25 ünite kapasitesiyle uyumu (doluluk varsayımları) netleştirilmelidir.

Proje Fişi 4: Gençlik Merkezi ve Sosyal Tesis Projesi	
Giriş / Bağlam	Bozyazı'da gençlerin nitelikli vakit geçirebileceği sosyal, kültürel ve sportif altyapı imkânları sınırlıdır. Bu durum sosyal gelişim, eğitim destek hizmetleri ve sportif faaliyetler açısından fırsat eşitsizliği oluşturmaktadır. İlçenin sosyal altyapı eksikliklerini gidermek amacıyla eğitim salonu, spor salonu, konferans ve toplantı salonları, kütüphane ve kafeterya alanlarını barındıran bir gençlik merkezine ihtiyaç duyulmaktadır.
Amaç	Gençlerin sosyal, kültürel, sportif ve eğitsel ihtiyaçlarını karşılayacak sürdürülebilir bir sosyal yaşam alanı oluşturmak.
Hedefler	Gençlere yönelik eğitim, sanat ve kişisel gelişim programlarının yürütülebileceği alanlar oluşturmak; kapalı spor salonu ile düzenli sportif faaliyetlerin yapılmasını sağlamak; konferans ve toplantı salonları ile seminer, panel ve kamu etkinliklerine ev sahipliği yapmak; modern bir kütüphane ile ders çalışma ve araştırma ortamı sunmak; güvenli bir kafeterya alanı oluşturmak.
Kapsam ve Faaliyetler	Gençlik merkezi (atölye sınıfları, ortak kullanım alanları, rehberlik ve danışmanlık odaları); kapalı spor salonu (basketbol ve voleybol sahası, fitness alanı, soyunma-duş üniteleri); 100 kişilik konferans ve toplantı salonu; kütüphane; kafeterya.
Hedef Kitle	15–29 yaş arası gençler (üniversite, lise ve ortaokul öğrencileri); kadınlar; kamu kurumları ve yerel yönetimler; sivil toplum kuruluşları.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Entegre sosyal tesis binasının inşası; gençlere yönelik yılda en az 50 etkinlik. Gençlerin üretken ve katılımcı bireyler olarak sosyalleşmesine katkı sağlanması ve kamu kurumlarının kültürel etkinlikler için ihtiyaç duyduğu altyapının karşılanması beklenmektedir.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	Uygun kamu arazisinin tahsisi; tesisin işletme ve personel giderlerinin Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü veya Belediye tarafından üstlenilmesi.
Tahmini Bütçe	6–8 Milyon TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	Bozyazı Kaymakamlığı, Bozyazı Belediyesi, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Bozyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Çukurova Kalkınma Ajansı.

Ajans Değerlendirme Notu	Proje; sosyal-kültürel alan eksikliği (S-5) ile konferans ve sergi salonu ihtiyacına (E-6) birlikte karşılık gelmekte ve stratejik projeler arasında yer almaktadır. Kapalı spor salonu, 100 kişilik konferans salonu, kütüphane ve gençlik merkezini birlikte içeren bir yapı için öngörülen 6–8 milyon TL bütçenin güncel inşaat maliyetleri karşısında yetersiz kalabileceği değerlendirilmektedir; bütçenin metrekare bazında yeniden hesaplanması veya projenin etaplanması önerilir.

Proje Fişi 5: Muz Lifinden Katma Değerli Ürün ve Hediyelik Eşya Üretimi	
Giriş / Bağlam	Anamur ve Bozyazı ilçelerinde yoğun muz yetiştiriciliği yapılmakla birlikte hasat sonrası ortaya çıkan sap, gövde ve yaprak atıkları büyük ölçüde ekonomik değere dönüştürülememekte; çoğunlukla tarımsal atık olarak bertaraf edilmekte veya yakılmaktadır. Muz lifi; dayanıklı, biyobozunur ve tekstil ile tasarım ürünlerinde kullanılabilir doğal bir hammaddedir ve çanta, şapka, hasır ürünler, dekoratif aksesuarlar ve hediyelik eşya üretiminde sürdürülebilir bir alternatif olarak değerlendirilmektedir.
Amaç	Muz atıklarını ekonomik değere dönüştürerek özgün ve yerel kimlikli ürünler üretmek.
Hedefler	Muz lifinin işlenmesine yönelik küçük ölçekli bir üretim atölyesi kurmak; ayakkabı, çanta, şapka ve hediyelik eşya tasarımları geliştirmek; kadın ve gençlere yönelik mesleki eğitim programları düzenlemek; yerel ve turistik pazarlara yönelik markalaşma sürecini başlatmak.
Kapsam ve Faaliyetler	Lif çıkarma makinesi temini, kurutma ve işleme alanlarının oluşturulması, el aletleri ve tasarım ekipmanlarının temini; çanta, cüzdan, hasır sepet, duvar süsü, masa aksesuarı, doğal ambalaj ürünleri ve turistik hediyelik eşyaların tasarımı; turistik satış noktalarıyla iş birliği içinde satış ve pazarlama.
Hedef Kitle	Muz üreticileri; kırsal bölgede yaşayan kadınlar; dernekler ve yerel girişimciler; turistik işletmeler ve hediyelik eşya satıcıları.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Muz lifi işleme atölyesi; eğitim programlarını tamamlamış en az 30 kursiyer; ürün tasarımları; yıllık 10.0000 adet üretim; e-ticaret satış altyapısı; yerel turistik satış noktalarıyla iş birliği protokolleri.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	Muz üreticilerinden düzenli hammadde temini; atölyeyi işletecek bir kooperatif veya dernek yapısının bulunması.
Tahmini Bütçe	5 Milyon TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	Bozyazı Kaymakamlığı, Bozyazı Belediyesi, Bozyazı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, üretici dernekleri, Çukurova Kalkınma Ajansı, Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım bölümleri, turizm işletmeleri ve hediyelik eşya satıcıları.
Ajans Değerlendirme Notu	Proje, tarımsal atıkların değerlendirilmesi (A-3, B-4) ve kadınların üretime katılımı (S-6) sorunlarına karşılık gelmektedir. Yıllık üretim hedefinin (“10.0000 adet”) yazımı belirsiz olup 10.000 veya 100.000 adet olarak netleştirilmelidir. Lif çıkarma teknolojisinin verimliliği, ürün başına maliyet ve pazar talebi küçük ölçekli bir pilot uygulamayla test edildikten sonra kapasite artırımına gidilmesi önerilir; atölyenin işletme sorumluluğu proje hazırlık aşamasında belirlenmelidir.

Proje Fişi 6: Mobil Sağlık ve Rehberlik Hizmetleri (RAM + Gezici Sağlık)	
Giriş / Bağlam	Bozyazı’nın dağınık coğrafi yapısı nedeniyle özellikle kırsal mahallelerde sağlık ve psikososyal hizmetlere erişim sınırlıdır. İlçede Rehberlik ve Araştırma Merkezi bulunmadığından özel gereksinimli çocuklar ve aileleri yeterli desteğe ulaşamamaktadır. Yaşlı ve engelli nüfusun da evde sağlık hizmetine ihtiyacı bulunmaktadır.
Amaç	Kırsal mahallelerde yaşayanların ve özel gereksinimli bireylerin sağlık ve rehberlik hizmetlerine erişimini artırmak.

Hedefler	İlçeye RAM kazandırmak; mobil sağlık hizmetleriyle yaşlı, engelli ve çocuklara ulaşmak; kadın sağlığı ve aile planlaması eğitimlerini yaygınlaştırmak.
Kapsam ve Faaliyetler	İlçe merkezinde RAM kurulumu ve uzman personel görevlendirilmesi; 1 adet mobil sağlık aracı ile köylerde düzenli tarama ve muayene; psikososyal destek ve bağımlılıkla mücadele programları; kadın sağlığına yönelik eğitimler.
Hedef Kitle	Özel gereksinimli öğrenciler ve aileleri; yaşlı ve engelli bireyler; kadınlar ve gençler; kırsal mahallelerde yaşayan vatandaşlar.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Yılda 3.000 kişiye sağlık taraması; 200 özel gereksinimli öğrenciye RAM desteği; kadın sağlığı eğitimlerine yılda 500 katılımcı. Eğitimde kapsayıcılığın sağlanması, sağlık eşitsizliklerinin azalması ve yaşam kalitesinin yükselmesi beklenmektedir.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	RAM açılması ve kadro tahsisi için Milli Eğitim Bakanlığı onayı; mobil sağlık hizmeti için İl Sağlık Müdürlüğü ile personel planlaması.
Tahmini Bütçe	18 Milyon TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	Bozyazı Kaymakamlığı, Bozyazı Belediyesi, Mersin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Bozyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Bozyazı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı.
Ajans Değerlendirme Notu	Proje, RAM bulunmaması (E-7) ve sağlık hizmeti kapasitesi (S-4) sorunlarına karşılık gelmektedir. RAM'ın kurulması ve personeli Milli Eğitim Bakanlığı'nın yetkisinde olduğundan projenin iki bileşene ayrılması önerilir: RAM için Bakanlık nezdinde girişim; mobil sağlık aracı ve tarama hizmeti için İl Sağlık Müdürlüğü ile iş birliği. İş birliği listesine İl Sağlık Müdürlüğü ve Toplum Sağlığı Merkezi'nin eklenmesi ve 18 milyon TL bütçenin bileşenlere göre kalemlendirilmesi gerekmektedir.

Ek-2: Çalıştay Katılımcıları

Çalıştaya katılım sağlayan kurum ve kuruluşlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

__Tablo 4:__ Çalıştaya Katılan Kurum ve Kuruluşlar

	Katılımcı Kurum/Kuruluş
1	Bozyazı Kaymakamlığı
2	Bozyazı Belediyesi
3	Bozyazı Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü
4	Bozyazı Sahil Güvenlik Komutanlığı
5	Bozyazı İlçe Jandarma Komutanlığı
6	Bozyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
7	Bozyazı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
8	Bozyazı İlçe Nüfus Müdürlüğü
9	Bozyazı İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü
10	Bozyazı İlçe Vergi Dairesi Müdürlüğü
11	Bozyazı Orman İşletme Müdürlüğü
12	Bozyazı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
13	Bozyazı Halk Eğitim Merkezi
14	Bozyazı Esnaf ve Sanatkârlar Odası
15	Bozyazı Tarım Kredi Kooperatifi
16	Bozyazı Sulama Birliği
17	Bozyazı Devlet Hastanesi Başhekimliği
18	Bozyazı Toplum Sağlığı Merkezi Başkanlığı
19	Merkez Mahallesi Muhtarlığı
20	Bozyazı İlçe Halk Kütüphanesi
21	Doku-Der
22	Ziraat Bankası Şube Müdürlüğü
23	İşbank Şube Müdürlüğü
24	Halkbank Şube Müdürlüğü
25	İhlas Haber Ajansı
26	Bozyazı Gazetesi
27	Gübeş Muz

Ek-3: Bozyazı İlçesi 2026 Yılı Devam Eden Kamu Yatırımları

Tablo 5: *Bozyazı İlçesi 2026 Yılı Devam Eden Kamu Yatırımları*

Yatırımcı Kuruluş	Proje Adı	Proje Yeri İlçe	Proje Başlangıç Yılı	Proje Bitiş Yılı	Toplam Proje Tutarı (TL)	Önceki Yıllar Toplam Harcaması	Toplam Yıl Ödeneği	2026 Yılı Harcama Tutarı	Fiziki Gerçekleşme Oranı	Proje Durumu
DSİ 6. Bölge Müdürlüğü	Mersin Bozyazı İlçesi Sini Çayı Islahı 1.Kısım	Bozyazı	2017	2025	175.309.250	31.465.157	-	0	18,00%	Devam Ediyor
DSİ 6. Bölge Müdürlüğü	Mersin Bozyazı Barajı Sulaması Proje Yapımı	Bozyazı	2024	2026	5.000.000	0	0	0	0,00%	İhale Aşamasında
DSİ 6. Bölge Müdürlüğü	Mersin İli Bozyazı İlçesi Sıcakyurt Deresi Islahı	Bozyazı	2025	2027	150.000.000	0	0	0	0,00%	İhale Aşamasında
DSİ 6. Bölge Müdürlüğü	Mersin İli Bozyazı İlçesi Tekmen Mahallesi Ballık ve Tekmen Dereleri Islahı	Bozyazı	2025	2027	150.000.000	0	0	0	0,00%	İhale Aşamasında
DSİ 6. Bölge Müdürlüğü	Mersin-Bozyazı Barajı Proje Yapımı	Bozyazı	2024	2026	80.000.000	0	0	0	0,00%	İhale Aşamasında
Karayolları 5. Bölge Müdürlüğü	Aydıncık-Anamur Yolu (Km:178+158-192+444 ve Km:201+022-205+085 Arası)	Aydıncık, Bozyazı	2016	2026	814.000.000	184.704.049	214.571.649	124.020.182	33,00%	Devam Ediyor
Sağlık Müdürlüğü	Bozyazı Devlet Hastanesi Ek Hizmet Binası (20 Yataklı)	Bozyazı	2023	2025	218.820.685	0	0	0	7,00%	Devam Ediyor
Tapu ve Kadastro Xıı. (Hatay) Bölge Müdürlüğü	Mersin İli 2/B 5 Grup Sayısal Kadastral Harita Yapım İşi	Bozyazı	2025	2026	2.920.467	0	2.920.467	2.176.891	60,00%	Devam Ediyor
YİKOB	2024 Yılı Kırdes Kapsamında Tarımsal Sulama Hatları Yapım İşi	Yenişehir, Mezitli, Erdemli, Mut, Gülnar, Bozyazı, Akdeniz, Anamur, Aydıncık	2024	2025	42.242.325	33.523.972	8.718.352	4.791.387	97,00%	Devam Ediyor

Ek-4: Mersin–Adana Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı – Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı

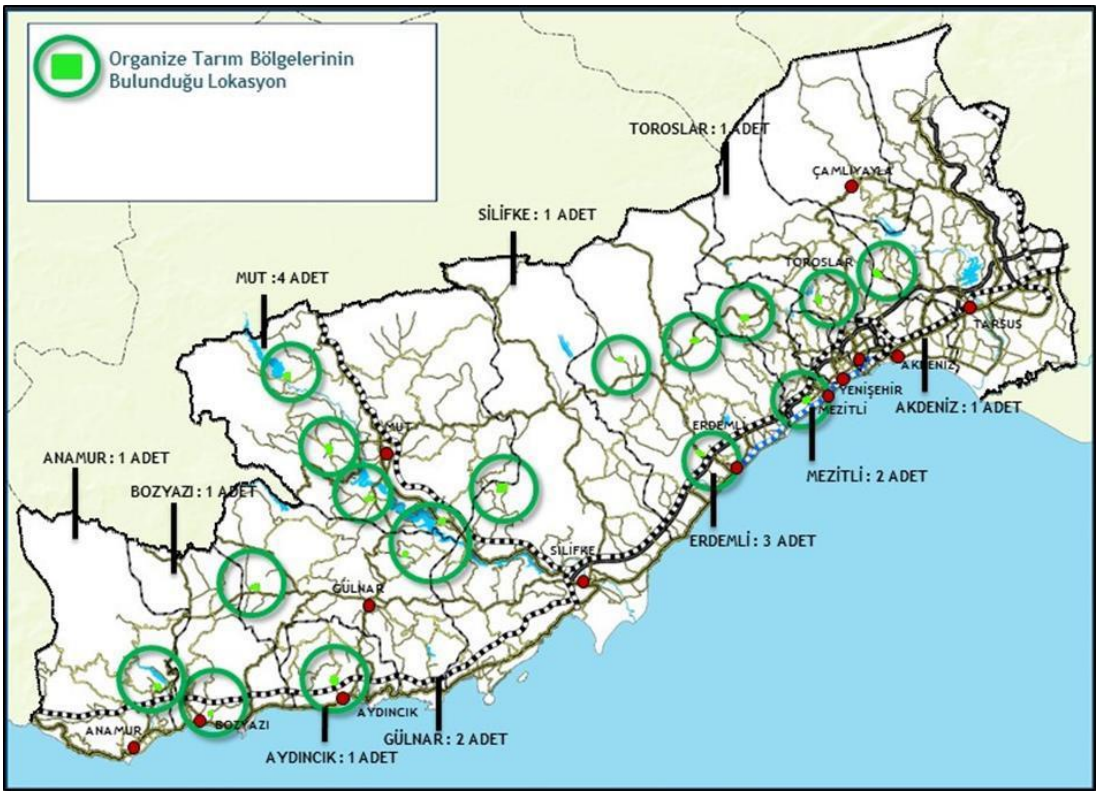

Şekil 6: *ÇDP'de Organize Tarım ve Hayvancılık Alanı*

Ek-5: Mersin–Adana Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı – Alternatif Turizm Faaliyetleri

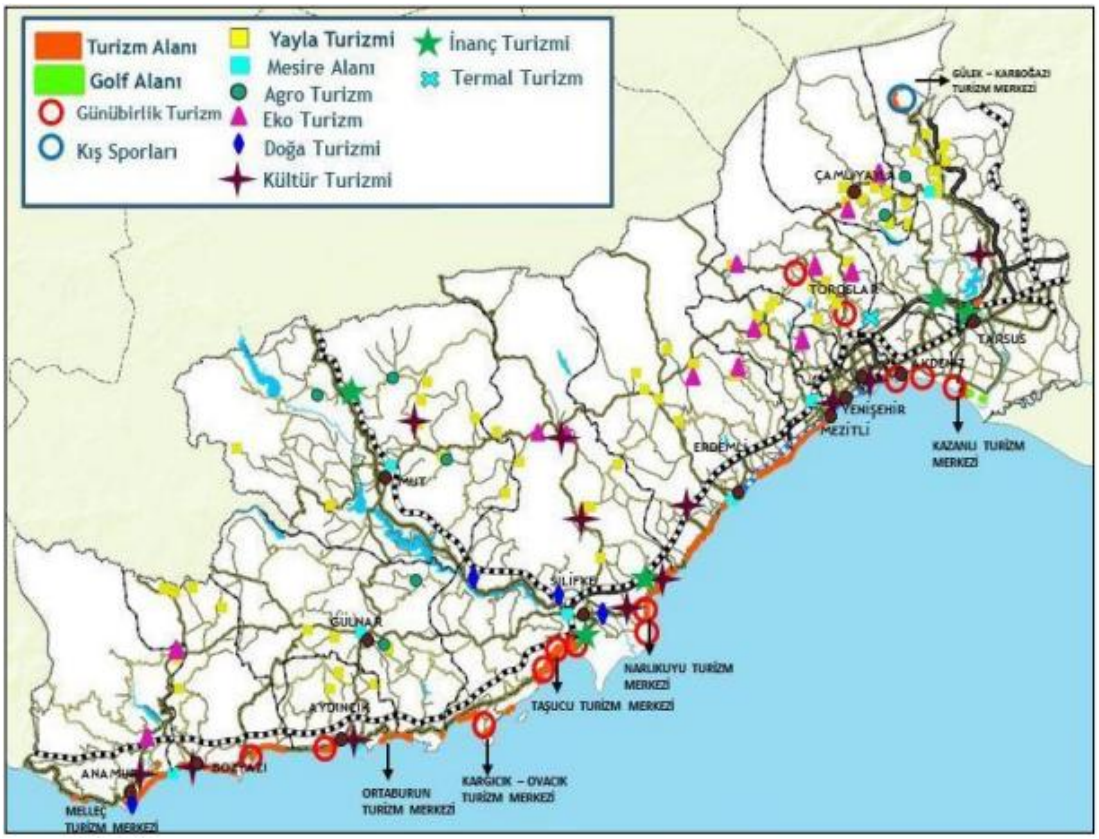

Şekil 7: *ÇDP'de Alternatif Turizm Faaliyetleri*